

СЛУ

НА ФЕДЕРАТИВ

Службени весник на народ. република
Makedon

Skopje

А

18

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА ФНРЈ“ излегува по потреба, во српско, хрватско, словенечко и македонско издание. — Огласи по тарифата. — Текушта сметка при Народната банка на ФНРЈ за претплата бр. 1032-Т-220, за одделни издања 1032-Т-222 и за огласи 1032-Т-221.

Четврток, 21 декември 1953

БЕЛГРАД

БРОЈ 51

ГОД. IX

Цена на овој број е 40.— дина — Претплата за 1953 година изнесува 1000.— дина, а за странство 1500.— динари. — Редакција: Улица Кралевиќа Марка бр. 9 — Телефони: Редакција 28-332, Администрација 26-276, Продавно одделение 22-619, Тел. централа 28-010.

422.

Врз основа на чл. 20 точ. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА ВКУПНИОТ ПРИХОД НА СТОПАНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЈА И НЕГОВАТА РАСПОДЕЛБА

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Вкупниот приход на стопанската организација се распределува врз основа на стопанскиот план, на закон и на други прописи.

Од остварениот вкупен приход на стопанската организација се намирава вредноста на материјалните расходи, постојаните придонеси за општествената заедница и пресметковниот платен фонд.

Делот на вкупниот приход што ќе остане претставува добивка.

Член 2

Вкупниот приход на стопанската организација се утврдува врз основа на нејзиното книговодство и евиденцијата на банката.

Надзор над утврдувањето и распределба на вкупниот приход на стопанската организација вршат народниот одбор на околијата (градоот) и другите органи што се овластени за тоа со посебни прописи.

Член 3

Добивката што ќе ја оствари стопанската организација и припаѓа на општествената организација.

Во остварената добивка учествуваат: Федерацијата, народната република, автономната единица, околијата (градоот), општината и стопанската организација.

Член 4

Учеството на федерацијата и на народната република во остварената добивка се утврдува во форма на данок на добивката.

Учеството на околијата, градоот, општината и стопанската организација во добивката се утврдува со стопанскиот план на околијата, градоот, односно градската општина со одделни права.

Член 5

Од делот на добивката што ѝ припаѓа стопанската организација внесува определен дел во резервниот фонд, а со остатокот располага самостојно.

Со средствата со кои располага самостојно стопанската организација ја унапредува својата дејност, ги исплатува анuitетите по долгорочните кредити и ги користи овие средства за платниот фонд и за други цели во согласност со нејзината стопанска дејност.

Од средствата со кои располага самостојно стопанската организација може да врши исплати за платниот фонд само ако исплатите за платниот фонд не ги врши на делот од добивката наменет за платниот

фонд по посебните прописи (чл. 42 од оваа уредба и чл. 7 од Уредбата за распределба на добивката и данокот на добивката на стопанските организации).

Член 6

Платите на работниците и службениците на стопанската организација се исплатуваат од платен фонд.

Делот од платите на работниците и службениците над пресметковниот платен фонд се исплатува од остварената добивка.

Член 7

Конечна пресметка на вкупниот приход и неговата распределба се врши на крај на годината спрема завршната сметка на стопанската организација и сведенијата на банката.

Времена пресметка и распределба на вкупниот приход можат да се вршат едномесечно или повеќемесечно спрема посебни прописи.

Член 8

Постојаните придонеси што ѝ ги плаќа стопанската организација на општествената заедница, како и обврските што се извршуваат од добивката, се установуваат само со сојузен закон.

II. ВКУПЕН ПРИХОД

Член 9

Во вкупен приход на стопанската организација влегуваат:

① паричната вредност на продадените стоки односно извршените услуги (во производството, транспортот, размената итн.) по издадените фактури без обзир дали наплатата е извршена, како и наплатените износи за продадените стоки односно извршените услуги (во производството, транспортот, размената итн.) по кои не се издаваат фактури;

② вредноста на употребените производи од сопствено производство и извршените услуги што се финансираат на товар на амортизациониот фонд на стопанската организација или од долгорочните кредити;

③ вредноста на давањата односно на услугите што им ги прават стопанските организации на други лица без надокнада;

④ каматите што ѝ ги плаќа банката на стопанската организација за средствата на нејзините фондови кај банката;

⑤ други приходи што станале од пословањето (договорни наплатени казни и пенали, позитивни разлики на курсевите, наплатени отпишани побарувања и др.);

⑥ надокнада за штетата што е наплатена по осигурот на осигурувањето на обртните средства.

Паричната вредност на употребените производи и извршените услуги од точ. 2 и 3 од овој член се утврдува по продавните цени.

Член 10

Дотациите и износите за санации што ги prima стопанската организација за деломично покривање на своите расходи влегуваат во вкупниот приход освен

ако органот што ја дал дотацијата односно што ја врши санацијата не определи одделна намена.

Член 11

Во стопанските организации што се составени од два или повеќе погони, утврдувањето на вкупниот приход и неговата распределба се врши за секој погон.

Ако погонот произведува или му врши услуги на друг погон во состав на истото претпријатие, како вкупен приход на тој погон се смета вредноста на стоките односно на услугите што ги дал тој погон или му ги извршил на друг погон.

Во случајот од претходниот став цената на стоките односно на услугите се определува на начинот предвиден со правилата на стопанската организација, односно со договор помеѓу погоните.

Ако со правилата е предвидено цените на производите односно услугите да ги определува работничкиот совет на стопанската организација, против одлуката на работничкиот совет за определувањето на цените работничкиот колектив на погонот има право на жалба до советот на производителите на народниот опбор.

Член 12

Во вкупниот приход не влегуваат надокнадата за продадените основни средства и надокнадата за штета нанесена по основот на осигурувањето на основните средства.

Член 13

Од вкупниот приход се одбиваат застарените и отпишаните побарувања, како и другите признаени вонредни расходи врз основа на посебни прописи.

III. РАСПОДЕЛБА НА ВКУПНИОТ ПРИХОД

1. Материјални расходи

а) Материјални трошоци

Член 14

Материјални трошоци што ги одбива стопанската организација од вкупниот приход се вредноста на материјалите и услугите потрошени во производството на реализираните стоки односно за извршувањето на услугите, издатоците за услуги од други лица и премините за осигурување.

Член 15

Вредноста на материјалите потрошени во производството на реализираните стоки односно за извршување на услугите се состои од вредноста на сировините и полуфабрикатите, на електричната енергија, горивото, мазивото и од вредноста на други помошни материјални потребни за производството односно услугите.

Член 16

Издатоците за услугите од други лица ја опфаќаат надокнадата што ја плаќа стопанската организација за работата на други правни и физички лица (транспортни услуги, услуги на занаетчиските дуќани и други услуги).

Член 17

Премините за осигурување ги опфаќаат износите што ги плаќа стопанската организација заради осигурување на основните и обртните средства.

Член 18

Стопанската организација е должна да ги осигури основните и непаричните обртни средства во висина на пивната вредност.

Осигурителниот завод не може да бара од стопанската организација да ги осигури основните средства на вредност поголема од вредноста утврдена по прописите за утврдување вредноста на основните

средства. По барање од стопанската организација, осигурителниот завод должен е да го осигури основното средство и на вредноста поголема од утврдената, но не на поголема од пазаршната вредност на основното средство.

Штетата створена на основните средства ја сноси самата стопанска организација од средствата со кои самостојно располага, ако надокнадата на штетата не може да се оствари по основот на осигурувањето или по друг основ.

Член 19

Од вкупниот приход на стопанската организација што се занимава со размена или угостителство се одбива, пред материјалните трошоци, вредноста на продадените стоки по пазарните цени во кои се за сметани транспортните трошоци и другите зависни трошоци.

б) Амортизација

Член 20

Стопанската организација е должна да ја пресметува и уплатува амортизацијата со која ги обезбедува паричните средства за замена на основните средства и за инвестиционо одржување.

Амортизацијата се утврдува според вредноста на основните средства и нивниот век на траењето спрема посебни прописи.

Член 21

Амортизацијата се уплатува во амортизациониот фонд на стопанската организација.

Амортизацијата се уплатува без обзир на реализацијата на вкупниот приход.

Член 22

Со амортизациониот фонд стопанската организација располага по посебни прописи. Со тие прописи може да се ограничи употреба на средствата од амортизациониот фонд.

2. Постојани придонеси за општествената заедница

Член 23

Од вкупниот приход на стопанската организација се намируваат следните постојани придонеси:

а) инвестиционен влог во вид на камата на основните средства

б) данок на прометот;

в) земјарина.

Уплатата на постојаните придонеси се врши без обзир на реализацијата на вкупниот приход.

Член 24

Со сојузни прописи комуналните претпријатија можат да се ослободат од плаќање поодделни постојани придонеси.

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство ќе определи кои комунални претпријатија можат да се ослободат од плаќање поодделни постојани придонеси.

а) Камата на основните средства

Член 25

Каматата на основните средства се плаќа на неотпишаниот дел од вредноста на сите основни средства.

Член 26

Стопата на каматата на основните средства е еднаква за сите стопански организации и за сите основни средства.

Стопата на каматата на основните средства се утврдува со сојузниот план.

Со сојузниот план или со сојузен пропис може да се определи пениска единствена стопа на каматата на основните средства за сите стопански орга-

низации во следните стопански области односно гранки: сообраќајот, селското стопанство, електростопанството, угостителството, индустријата на градежни материјали и во комуналната дејност.

Со сојузист план може да се предвиди, во определени стопански гранки да не плаќаат камата на основните средства за времето кога не работат оние стопански организации чијашто работа има сезонски карактер.

На вредноста на основното стадо на стопанските претпријатија не се плаќа камата на основните средства.

Индивидуално определување на камата на основните средства не е позволено.

Член 27

Каматата на основните средства се плаќа за вредноста на основните средства што е утврдена по одредбите од Уредбата за управување со основните средства на стопанските организации.

Член 28

Обврската за плаќање камата настанува од делот кога настанува обврската за плаќање амортизација и се врши во сроките во кои се уплатуваат амортизационните износи.

Член 29

Средствата добивени од каматата на основните средства служат за долгорочно кредитирање.

Средствата добивени од каматите на основните средства, што ќе ги уплатат комуналните претпријатија одат во корист на инвестициониот фонд на народниот одбор на околинјата, градот, односно градската општина со одделни права на чие подрачје е седиштето на претпријатието.

б) Данок на промет

Член 30

Стопанската организација плаќа данок на промет на оние производи односно за вршење оние услуги за кои е пропишано да се плаќа овој данок.

Данокот на промет се регулира со сојузен пропис.

в) Земјарина

Член 31

Стопанската организација плаќа земјарина на земјиштата на кои се наоѓаат зградите и постројките како и на други земјишта што служат за дејноста на стопанската организација.

Земјарината се регулира со сојузен пропис.

3) Рента

Член 32

Рента плаќа стопанската организација што има поповолни природни услови за остварување поголема добивка отколку некоја друга стопанска организација од истата стопанска гранка или од истата група стопански организации.

Одмерувањето и плаќањето на рентата се регулира со сојузен пропис.

Со сојузен пропис ќе се регулира дали рентата се плаќа како постојан придонес или се плаќа од добивката.

4. Пресметковен платен фонд

Член 33

Пресметковниот платен фонд го содржи износот на пресметковните плати.

Пресметковен платен фонд го утврдува стопанската организација врз основа на пресметковните плати и стопите на придонесот за социјално осигурување.

Пресметковната плата се утврдува со сојузниот општествен план.

Стопата на придонесот за социјално осигурување се одредува со сојузен пропис.

Член 34

Пресметковниот платен фонд е основица за утврдување на тарифните ставови во тарифниот правилник и служи за пресметување на добивката.

Член 35

Стопанската организација е должна да установа пресметковен платен фонд во оние погони за кои се води одделна книговодствена пресметка.

Член 36

Пресметковниот платен фонд заедно со платите остварени од добивката го сочинува остварениот платен фонд на стопанската организација.

Член 37

На пресметковниот платен фонд се плаќа придонес за социјално осигурување по редовната стопа.

5 Камата на кредитите од банката

Член 38

Каматата на кредитите од банката за постојаните обртни средства и за дополнителните обртни средства како и за инвестиции стопанската организација ја плаќа по посебни прописи.

Стопанската организација не може кредитите земени за инвестиции да ги употреби за обртни средства и обрнато.

Член 39

Стопанската организација ги плаќа ануитетите по долгорочните кредити од добивката што ѝ припаѓа.

Член 40

Заемните права и обврски на стопанската организација и на банката се регулираат, во рамките на прописите што постојат, со договор за кредитот.

6. Добивка

Член 41

Добивката на стопанската организација се утврдува на тој начин што од вкупниот приход се одбиваат:

материјалните расходи,
постојаните придонеси за општествената заедница,
каматите на кредитите за обртни средства,
пресметковниот платен фонд.

Член 42

Ако со посебни прописи не е поинаку определено, добивката што ќе ја оствари стопанската организација се дели на:

делот на добивката во форма на данокот на добивката,

делот на добивката во форма на данокот на монополската добивка,

делот на добивката за платниот фонд над пресметковниот платен фонд ако по посебните прописи не е определено делот на платите над пресметковниот платен фонд да се исплатува од средствата со кои стопанската организација самостојно располага.

делот на добивката што и припаѓа на околинјата, градот односно градската општина со одделни права,

делот на добивката што и припаѓа на стопанската организација како средства со кои самостојно располага.

Член 43

На данокот на добивката подлежува целокупната добивка што ќе ја оствари стопанската организација.

Член 44

Со сојузен пропис може да се определи од добивката што ќе ја оствари стопанската организација, која поради својата монополска положба на пазари-

штето остварува поголема добивка, да се плаќа данок на монополската добивка.

Данокот на монополската добивка се плаќа од добивката по оданочувањето со данокот на добивката.

Член 45

Средствата на самостојно располагање стопанската организација ги распределува на платниот фонд, инвестициониот фонд и други фондови.

Член 46

Покрај фондовите што се установени со прописи, стопанската организација може со правилата да установи и други фондови.

Член 47

Резервниот фонд на стопанската организација служи за израмнување на нерамномерното остварување на вкупниот приход и за намирување на пословните губитоци.

Член 48

На делот на платите што се исплатува од добивката стопанската организација е должна да го внесе и исплати одредениот придонес за социјално осигурување во платниот фонд од средствата со кои располага самостојно.

IV. УТВРДУВАЊЕ НА ВКУПНИОТ ПРИХОД И ЗАВРШНА СМЕТКА

Член 49

Времено утврдување и распределба на вкупниот приход на стопанската организација во текот на годината се врши врз основа на податоците од книговодството на стопанската организација.

Член 50

Конечно утврдување и распределба на вкупниот приход на стопанската организација за една година се врши на крајот на годината врз основа на завршната сметка.

Член 51

Завршната сметка ја донесува по предлог од управниот одбор работничкиот совет на стопанската организација, односно органот што е овластен за тоа со посебни прописи или со правилата на стопанската организација.

Со цел да ја состави завршната сметка банката е должна да ѝ даде на стопанската организација извод од својата евиденција.

Предлогот на завршната сметка подлежува на преглед од овластениот ревизор.

Член 52

Банката при која стопанската организација има текушта сметка, даночните органи на народниот одбор на околицата (градоот, градската општина со одделни права) и околицата (градската) финансиска инспекција се должни да ја прегледаат завршната сметка и тоа да го потврдат на завршната сметка.

Органите од претходниот став се должни да ѝ ги соопштат на стопанската организација своите забелешки на завршната сметка. Ако стопанската организација не ги усвои забелешките од органот од претходниот став, тоа овие забелешки ќе ги приложи кон завршната сметка при неговото испраќање до народниот одбор на согласност.

Член 53

Соборот на производителите на народниот одбор на околицата (градоот) дава согласност на завршните сметки на стопанските организации, доколку со следните одредби не е определено поинаку.

Народниот одбор на општината односно на градската општина со одделни права дава согласност на завршните сметки на дуќаните на своето подрачје.

Народниот одбор на градската општина со одделни права дава согласност на завршните сметки на трговските, угостителските и комуналните претпријатија на своето подрачје.

Соборот на производителите е должен при разгледувањето на завршната сметка да ги расправи забелешките од банката и финансиската инспекција.

Член 54

За давање односно педавање согласност на завршната сметка на стопанската организација, соборот на производителите односно народниот одбор на општината донесува решение.

Против решението од соборот на производителите на народниот одбор на околицата (градоот), односно против решението од народниот одбор на градската општина со одделни права донесено по претходниот став, стопанската организација односно финансиската инспекција има право на жалба до соборот на производителите на републичкото народно собрание.

Против решението од народниот одбор на општината донесено врз основа на првиот став од овој член, стопанската организација односно финансиската инспекција има право на жалба до народниот одбор на околицата.

Финансиската инспекција има право да побара во текот на годината повторно разгледување на одобрената завршна сметка на поодделна стопанска организација.

Член 55

Завршната сметка на која е дадена согласност е јавен документ.

Стопанската организација е должна да ја објави завршната сметка на обичаен начин.

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство, републичкиот државен секретар за работи на стопанството и народниот одбор можат да определат поодделни стопански организации да ги објават своите завршни сметки во соодветниот службен лист и дневниот печат. Трошоците на објавувањето паѓаат на товар на стопанската организација.

Член 56

Начинот на составувањето и сроковите за поднесување на завршните сметки се регулираат со сојузен пропис.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 57

Против одлуките на државните органи донесени во вршењето правото на надзорот по одредбите од оваа уредба стопанската организација не може да води управен спор.

Член 58

Со сојузниот општествен план односно со сојузен пропис може за 1954 година да се определи поиниска единствена стопа на каматата на основните средства за стопанските организации во поодделни стопански области односно гранки кои не се предвидени во чл. 26 ст. 2 од оваа уредба.

Член 59

Оваа уредба влегува во сила на 1 јануари 1954 година.

Сојузен извршен совет

Р. п. бр. 282

11 декември 1953 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

423.

Врз основа на чл. 20 точ. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА РАСПОДЕЛАТА НА ДОБИВКАТА И ДАНОКОТ НА ДОБИВКАТА НА СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

I. Основни одредби

Член 1

Добивката на стопанската организација се утврдува по одредбите од Уредбата за вкупниот приход на стопанската организација и нивната расподела и по одредбите на други сојузни прописи што го определуваат начинот на утврдувањето на таа добивка.

Член 2

Во расподелбата на добивката учествува онаа околина, град, градска општина со одделни права, народната република или автономната единица на чие подрачје се наоѓа седиштето на стопанската организација или седиштето на погонот што ја остварил добивката, како и федерацијата.

Во расподелбата на добивката учествува и онаа општина на чие подрачје стопанската организација односно погонот ја остварил добивката.

Член 3

Федерацијата, народната република и автономната единица учествуваат во добивката што ја остварила стопанската организација преку данокот на добивка.

Народната република и автономната единица можат да учествуваат во добивката на стопанските организации која и припаѓа на околината, градот односно на градската општина со одделни права, ако е предвидено ова учество со сојузниот стопански план или со сојузен пропис.

II. Данок на добивката

Член 4

При расподелбата на добивката што ја остварила стопанската организација прво се пресметува и исплатува данокот на добивката.

Како основница за пресметка на сојузниот и републичкиот данок на добивката служи вкупната добивка што ја остварила стопанската организација.

Член 5

Стопата на сојузниот данок на добивката е единствена за сите стопански организации на територијата на Југославија, а стопата на републичкиот данок на добивката е единствена за сите стопански организации на територијата на народната република.

Член 6

Стопата на сојузниот данок на добивката се определува со сојузниот стопански план, а стопата на републичкиот данок на добивката се определува со републичкиот стопански план.

Со републичкиот стопански план се определува учеството на автономните единици во данокот на добивката, и тоа преку поделбата на стопата на републичкиот данок на добивката.

III. Дел на добивката за платниот фонд на стопанската организација

Член 7

Од остварената добивка, по одбивање данокот на добивката, на стопанската организација и припаѓа делот за платниот фонд по прописите за платите на работниците и службениците на стопанските организации, ако со тие прописи или со други посебни прописи за поодделни категории стопански организации не е определено поинаку.

IV. Расподела на добивката помеѓу околината, градот односно градската општина со одделни права и стопанската организација

Член 8

Добивката што ја остварила стопанската организација, по одбивање данокот на добивката и делот на добивката за платниот фонд на стопанската организација ако е тоа издвојување пропишано, се распределува помеѓу околината (градот) и стопанската организација.

Оваа расподела се врши со стопанскиот план на околината (градот).

Од делот на добивката што и припаѓа на околината (градот) се издвојува определен процент на име учество на општината во добивката. Тој процент на добивката се утврдува со стопанскиот план на околината (градот).

Општината може да подаде жалба до републичкото народно собрание во поглед на висината на процентот определен во смисла на претходниот став.

Член 9

Добивката што ја остварила комуналните претпријатија на подрачјето на градската општина со одделни права, се распределува по одбивање данокот на добивката и делот на добивката за платниот фонд на комуналното претпријатие ако е тоа издвојување пропишано, помеѓу таа општина и претпријатието. Расподелбата на оваа добивка се врши со стопанскиот план на градската општина со одделни права.

Градската општина со одделни права учествува во добивката што и припаѓа на околината а што ја остварила другите стопански организации од подрачјето на градската општина со одделни права.

Учеството на градската општина во добивката од претходниот став се утврдува со стопанскиот план на околината. Градската општина може да подаде жалба до републичкото народно собрание во поглед на висината на процентот на нејзиното учество во добивката, определен со стопанскиот план на околината.

Со републичкиот стопански план се утврдува најнискиот процент со кој градските општини со одделни права учествуваат во делот на добивката што и припаѓа на околината.

Во случај на сомнение дали последни стопански организации се сметаат за комунални, одлука за тоа донесува републичкиот државен секретар за работи на стопанството.

Член 10

Ако народниот одбор на околината, градот, односно на градската општина со одделни права го измени во текот на годината процентот на учеството на стопанската организација во остварената добивка, стопанската организација има право на жалба до републичкото народно собрание.

Член 11

Народните одбори на околината, градот, на градската општина со одделни права се должни од добивката што ја остварила стопанската организација да ги утврдат во стопанскиот план на име учество на стопанската организација во таа добивка:

а) средствата потребни за исплата на ануитетот по долгорочните кредити на стопанската организација за кои гарантира околината, градот или градската општина со одделни права;

б) средствата потребни за внесување во резервниот фонд на стопанската организација;

в) средствата со кои располага самостојно стопанската организација.

Член 12

Средствата за исплата на ануитетот се утврдуваат во апсолутен износ и во висина на самиот ануитет, а средствата за резервниот фонд и средствата на самостојно располагање на стопанската организација се утврдуваат во проценти од добивката што ја остварила

стопанската организација, по одбивање данокот на добивката, делот на добивката за платниот фонд на стопанската организација ако е тоа издвојување пропишано и износот на средствата за исплата на анунгетот.

Средствата за резервниот фонд и средствата на самостојно располагање на стопанската организација се утврдуваат, по правило, врз основа на завршната сметка, документацијата и податоците на книговодството на стопанската организација за претходната година.

Член 13

Средствата со кои располага самостојно стопанската организација ги распределува на платен фонд, инвестиционен фонд и на други фондови.

Од средствата со кои самостојно располага стопанската организација може да врши исплати за платниот фонд само ако исплатите за платниот фонд не ги врши од делот на добивката наменет за платниот фонд по посебните прописи.

Член 14

Народните одбори на околицата, градот, односно на градската општина со одделни права можат средствата на самостојно располагање да ги утврдуваат така што во стопанскиот план ќе ги определат, во форма на скала, процентите на средствата за самостојно располагање со кои ќе учествува стопанската организација ако оствари определени износи на вкупната добивка.

Овие проценти можат да бидат различни за поодделни стопански организации, или еднакви за сите стопански организации на една стопанска гранка, или стопанска област.

Член 15

Вкупните средства на резервниот фонд на стопанската организација ги определува народниот одбор на околицата, градот, градската општина со одделни права во процент од постојаните обртни средства а спрема потребите на редовното послужање на стопанската организација.

Вкупните средства на резервниот фонд на стопанската организација не можат да бидат помали од 10% од постојаните обртни средства.

Во резервниот фонд на стопанската организација задолжително се внесува секоја година најмалку 2% од износот на постојаните обртни средства.

Народниот одбор на околицата, градот, односно на градската општина со одделни права може да определи во резервниот фонд на стопанската организација секоја година да се внесува и поголем износ на средствата од износот определен во претходниот став ако го бара тоа редовното послужање на стопанската организација.

Кога вкупните средства на резервниот фонд на стопанската организација ќе бидат остварени, престанува обврската за уплата во резервниот фонд.

Употребата на средствата на резервниот фонд се регулира со сојузен пропис.

V. Пресметка и уплата на данокот на добивката и делот на добивката со кој учествува околицата, градот, односно градската општина со одделни права

Член 16

Стопанската организација е должна да изврши во срок од 25 дена по истекот на месецот за тој месец, како пресметковен период, времена пресметка и уплатата на данокот на добивката, како и времена пресметка и уплатата на делот со кој учествува во добивката околицата, градот, односно градската општина со одделни права.

Со пропис од сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство ќе се определат групите стопански организации за кои ќе се врши пресметката

и уплатата на данокот на добивката, како и пресметката и уплатата на делот на добивката која и припаѓа на околицата, градот, градската општина со одделни права за подолги пресметковни периоди.

Врз основа на прописот од претходниот став републичкиот државен секретар за работи на стопанството ќе определи поодделни стопански организации за кои пресметката и уплатата на добивката ќе се врши во подолги пресметковни периоди.

Член 17

Конечна уплата на данокот на добивката и делот на добивката што и припаѓа на околицата, градот, односно за градската општина со одделни права, се врши по завршната сметка на стопанската организација според прописите за завршните сметки.

Член 18

Ако стопанската организација платила врз основа на времените пресметки за претходната година на име данок на добивката или на име дел со кој учествува во добивката околицата, градот, односно градската општина со одделни права помалку одошто има да плати според конечната пресметка, таа е должна да ја плати таа разлика во истиот срок во кој е должна да ја изврши конечната пресметка.

Ако стопанската организација платила врз основа на времените пресметки повеќе одошто треба да плати по конечната пресметка, повеќе уплатениот износ ќе и се засмета во отплата на износите што доспеваат подоцна, или ќе и се вратат, ако таа го бара тоа.

Согласно на сие одредби ќе се постават и во поглед на уплатата на времените пресметки со до истекот на годината за која се извршени уплатите.

Член 19

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство ќе пропише кои податоци и докази е должна стопанската организација да и ги поднесе на банката и на финансискиот орган заради контрола на извршената пресметка и уплата на данокот на добивката, делот на добивката за платниот фонд и делот на добивката што и припаѓа на околицата и градот, односно градската општина со одделни права.

VI. Казнени и други мерки поради повреда на одредбата на оваа Уредба

Член 20

Стопанската организација што не ќе ги уклати во пропишаниот срок пресметаните износи на име данок на добивката, дел на добивката што и припаѓа на околицата, градот односно на градската општина со одделни права или другите износи што е должна да ги плати по одредбите од оваа уредба ќе плати, покрај она што е должна да го плати и казнена камата во висина од 12% годишно на неуплатениот износ.

Каматата спрема претходниот став ја наплатува банката. Каматата се наплатува во корист на сметката на која се уплатува и неуплатениот износ.

Член 21

Со парична казна од 10.000 до 500.000 динари ќе се казни стопанската организација:

① ако на банката или на надлежниот финансиски орган во пропишаниот срок не му ги испрати податоците и доказите што е должна да му ги испрати заради контрола на пресметката и уплатата на данокот на добивката или делот на добивката што и припаѓа на околицата, градот односно градската општина со одделни права;

② ако на органите на финансиската инспекција на нивно барање не им даде податоци или не им ги стави на располагање работните книги и другите евиденции потребни за вршење на контролата и пресметката на уплатата на данокот на добивката, делот на добивката за платниот фонд и делот на добивката што

и припаѓа на околинјата, градот односно градската општина со одделни права или ги пречи органите на финансиската инспекција во вршење на таа контрола.

Ако околностите укажуваат на тоа дека дејствието од претходниот став е преземено за да се одбегне или спречи извршувањето на обврската на стопанската организација спрема општествената заедница, стопанската организација ќе се казни со парична казна од 100.000 до 1.000.000 динари.

За дејствието од ст. 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во стопанската организација со парична казна од 1.000 до 10.000 динари, а ако постојат околностите од ст. 2 на овој член — со парична казна од 5.000 до 100.000 динари.

Член 22

На покривите на одредбите од оваа уредба и постапката за примена на казни и други мерки предвидени со иба ќе се применуваат и одредбите на чл. 75 до 83 од Уредбата за управување со основните средства на стопанските организации.

VII. Пресодни и завршни одредби

Член 23

Одредбите од оваа уредба ќе се применуваат и на резервните фондови на стопанските организации што се основани пред нејзиното влегување во сила.

Доколку средствата од тие резервни фондови не го достасале најмалиот износ определен со оваа уредба, остатокот ќе се упишува спрема нејзините одредби.

Ако средствата од тие резервни фондови го надминале најмалиот износ определен со оваа уредба, тие средства нема да се намалуваат.

Досегашните фондови за самостојно располагање стопанските организации ќе ги користат и натаму за целите за кои биле наменети оние фондови по прописите што постојат.

Член 24

Стопанските организации што имаат пресметковен период за пресметка и уплата на данокот на добивката подготвуват еден месец, праќаат месечни аконтации на данокот на добивката. Висината на аконтацијата на данокот на добивката ја определува народниот одбор на околинјата, градот односно градската општина со одделни права.

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство ќе донесе упатство за начинот на наплата на аконтацијата на данокот на добивката.

Член 25

Против одлуките на државните органи донесени во вршењето правото на надзор по одредбите по оваа уредба стопанската организација не може да води управен спор.

Член 26

Поблиски прописи за спроведување на оваа уредба ќе донесува сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство.

Член 27

Оваа уредба влегува во сила на 1 јануари 1954 година.

Сојузен извршен совет

Р. п. бр. 286
23 декември 1953 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

424.

Врз основа на чл. 20 тв. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА ЗА ОСНИВАЊЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И ДУКАНИ

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

За претпријатие односно дуќан се смета секоја организација чиј исклучив предмет на пословањето е постојано и самостојно вршење на определена стопанска дејност.

Член 2

Претпријатието односно дуќанот (во натамошниот текст: претпријатие) е правно лице.

Претпријатието се здобива со својство на правно лице со денот кога е запишан актот за оснивањето во регистрот на стопанските организации.

Член 3

Правото да осниваат претпријатија го имаат државните органи, стопанските, задружните и општествените организации, како и групи граѓани под условите прописани со оваа уредба.

Член 4

Државните органи што можат да осниваат претпријатија се: Сојузниот и републичкиот извршен совет, извршниот совет на автономната единица, народниот одбор на околинјата (градот) и на општината.

Начинот на оснивањето на претпријатија од страна на задружните организации ќе се уреди со посебни прописи.

Член 5

Имотот што му се дава на управување на претпријатието е општествена својина.

По исклучок, во областа на угостителството и занаетлиството можат по посебни прописи да се осниваат приватни дуќани со ограничување на запослување туѓа работна сила.

Член 6

Организацијата што го основала претпријатието има право на враќање на средствата што му ги дала на претпријатието, право на камата за дадените средства, како и други права што ѝ произлегуваат од договорот ако, во рамките на прописите, го склучила со претпријатието што го основала.

Член 7

Претпријатијата можат да ја вршат својата дејност и да осниваат свои работни и погонски единици на целата територија на Југославија.

Дуќанот не може да има погонска или работна единица, освен онаа што служи за продажба на производите на дуќанот односно за вршење услуги во местото на неговото седиште.

Член 8

Секоја стопанска единица што е во состојба да ја врши стопанската дејност самостојно, има право да стане самостојно претпријатие под условите и на начинот предвиден со оваа уредба.

Член 9

Претпријатието може да ги врши оние стопански дејности што се регистрирани како негов предмет на пословањето.

Член 10

Стопанските дејности што ги вршат претпријатијата се:

1. во областа на производството:
 - а) индустриска,
 - б) рударска,
 - в) градежна,
 - г) експлоатација на шуми,
 - д) селско-стопанска,
 - е) производство на филмови,
 - ж) експлоатација на сировини од растениско или од животинско потекло;
2. во областа на сообраќајот и врските:
 - а) превоз на патници и стоки со средства на железничкиот, речниот, воздушниот или патниот сообраќај,
 - б) пренос на поштенски пратки и телеграфски и телефонски соопштености;
3. во областа на размената:
 - а) трговска купопродажба на стоки во внатрешниот промет,
 - б) надворешнотрговска,
 - в) посредување,
 - г) комисиони,
 - д) застапување,
 - е) складиштување и шпедиција,
 - ж) распределба на филмови;
4. во областа на вршењето на услуги:
 - а) угостителство,
 - б) туризам,
 - в) занаетчиство,
 - г) комунална дејност,
 - д) прикажување филмови и давање други ра-
зноди,
 - е) квалитативен и квантитативен прием на
стоки,
 - ж) проектирање,
 - з) радиодифузија,
 - и) унапредување на организацијата на стопан-
ските
 - с) авто-сервисна служба,
 - д) давање обавести и рекламна дејност,
 - е) вршење услуги на домаќинства,
 - ж) вршење други слични стопански услуги;
5. во областа на издавачката дејност:
 - а) издавачка,
 - б) весничарска,
 - в) издавачко-печатарска.

Сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство може да определи и други дејности што претпријатијата и дуќаните можат да ги вршат.

Член 11

Стопанската организација во областа на размената и услугите во помал обем и со помал број работници и службеници, а најмногу до оној број што е утврден по прописите како минимален, која остварува помал вкупен приход, за која е нерационално да води единствен основен контен план, која нема работни и погонски единици во своето седиште, и во која по општите прописи не се избираат органи на управувањето, туку работниот колектив ги врши функциите на органот на управувањето, се оснива како дуќан.

Со сојузни односно републички прописи може да се определи за поодделни стопански области, под кои услови поодделни стопански организации можат да се сметаат за дуќани.

Народниот одбор на околијата, градот односно на градската општина со одделни права може по сопствена иницијатива или по барање од која и да е стопанска организација што е основана како дуќан, да ѝ определи на таквата организација статус на претпријатие, ако смета дека таа исполнува услови да послува како претпријатие.

Член 12

Претпријатијата не можат да вршат државно-административни функции.

По исклучок, со сојузни односно републички прописи може да им се стави во должност на претпријатијата што вршат јавна служба, да вршат определени управни работи и во тие работи да донесуваат решенија во управната поставка.

Член 13

Државниот орган односно организацијата, што ќе основа претпријатие, должен е на тоа претпријатие да му обезбеди основни средства и постојани обртни средства во натура, во готови пари, со кредит или со давање гаранција.

Член 14

Одделните услови во поглед на техничката опременост, хигиенско-санитарните заштитни мерки, стручната спрема на персоналот, локацијата на работните и погонските единици, за поодделни видови претпријатија ќе се определат со сојузни или со републички прописи.

Како одделен услов за оснивање поодделни видови претпријатија може да се пропише согласност од определени стручни органи.

Условите за оснивање комунални претпријатија може да ги пропише народниот одбор на околијата, градот односно на градската општина со одделни права.

2. ОСНИВАЊЕ НА ПРЕТПРИЈАТИЈА

Член 15

Оснивањето на претпријатијата се состои од:

- а) донесувањето на актот за оснивањето вклучувајќи го извршувањето подготвителни дејствија за почеток на работата на претпријатието; и
- б) конституирањето на претпријатието.

Кај помалите претпријатија донесување на актот за оснивање и конституирање можат да се вршат истовремено.

Член 16

Никакви дејствија усмерени кон изградбата или почетокот на работата на претпријатието не можат да се преземаат пред да се донесе актот за оснивање на претпријатието и регистрацијата на тој акт.

а) Акт за оснивањето и извршување подготвителни дејствија за почеток на работата на претпријатието

Член 17

Со цел за оснивање на претпријатие ~~кај~~ се донесува акт за оснивањето.

Актот за оснивањето на претпријатието (решение односно заклучок) го донесува државниот орган односно организацијата што го оснива претпријатието.

Со донесувањето на актот за оснивањето органот односно организацијата што го донесла актот презема гаранција кај банката за кредитите што му се даваат на претпријатието при оснивањето.

Член 18

Актот за оснивање на претпријатието содржи:

1. име (фирма) и седиште на претпријатието;
2. видови стопански дејности што ќе ги врши претпријатието;
3. постојани средства, и тоа: основни средства и постојани обртни средства;
4. име на директорот и негови овластувања во поглед на подготвителните дејствија за почеток на работата на претпријатието;
5. ознака на органот што ќе врши надзор над работата на директорот во поглед на извршувањето на подготвителните дејствија за почеток на работата на претпријатието;
6. ознака на органот односно на организацијата што го оснива претпријатието;
7. начин на плаќањето на работниците и службениците до конституирањето на претпријатието;
8. срок во кој треба да се изврши конституирањето на претпријатието.

Органот односно организацијата што го донесла актот за оснивањето на претпријатието може да го продолжи рокот од точ. 8 од оправдани разлози.

Член 19

Актот за оснивањето на претпријатието се запишува во регистарот на стопанските организации.

Од денот на запишувањето на актот за оснивањето во регистарот, директорот на претпријатието може да ги презема од името и за сметка на претпријатието, а во границите на овластенијата што му се дадени, сите подготвителни дејствија за почеток на работата на претпријатието.

Ако во истекот на два месеца од рокот определен за конституирање претпријатието не ќе се конституира, надлежниот окружен суд ќе го брши претпријатието од регистарот на стопанските организации во службена должност.

Член 20

Директорот на претпријатие во изградба може да ги врши само дејствијата што се усмерени кон изградбата и пуштањето во погон на претпријатието односно кон конституирањето.

Ако со актот за оснивањето не е определено поинаку, директорот има право особено:

1) да располага со средствата што му се ставени на располагање заради извршување на подготвителните дејствија за почеток на работата на претпријатието, а до изписот определен во актот за оснивањето на претпријатието;

2) да склучува договори за проектирање и градење како и да презема и мерки околу одобрувањето на проектите, прибавувањето на градежната дозвола и др.;

3) да склучува договори за испорака на опрема, набавка на сировини или стоки;

4) да презема мерки за формирање на работниот колектив и за таа цел да склучува договори за работа; и

5) да презема и други дејствија што се нужни за почетокот на работата на претпријатието.

Член 21

Надзор над работата на директорот во поглед на извршувањето на подготвителните дејствија за почетокот на работата на претпријатието врши органот што е овластен за тоа со актот за оснивањето, како и финансиската и другите инспекции.

Овој орган, има право да му дава на директорот упатства и наредби во поглед на преземањето на подготвителните дејствија и да бара од него извештај за работата, како и за утрошокот на средствата.

Упатствата и наредбите од претходниот став мораат да бидат писмени, а за директорот се задолжителни.

Директорот одговара за стручното и навременото извршување на подготвителните дејствија за почетокот на работата на претпријатието, како и за тоа дека изградбата на претпријатието ќе се изврши по претсметковните цени.

Член 22

Против задолжителните упатства и наредби од претходниот член директорот има право на приговор до повисокиот државен орган ако тие упатства и наредби ги донесол органот што е овластен да врши надзор над работата на претпријатието, а до соборот на произведителите на републиканското народно собрание ако ги донесол народниот одбор.

Член 23

Во претпријатијата што се во изградба или во кои се во тек подготвителни дејствија за почетокот на работата, по правото не се формираат органи на работничкото управување.

Ако во такви претпријатија поодделни погони што вршат споредна дејност почнат со работа, во тие погони ќе се формира работничко управување. Во таквите погони плаќањето на работниците и службениците може да се врши по тарифниот правилник.

Член 24

Одлуките на органот на управувањето на погонот на претпријатие во изградба ги одобрува директорот на претпријатието.

Ако директорот не се сложи со одлуката од органот на управувањето на погонот, ќе го запре нејзиното извршување, и за тоа веднаш ќе го известат оснивачот односно органот што е овластен да врши надзор над работата на претпријатието.

Член 25

Платите и начинот на плаќањето на директорот и на работниците и службениците на претпријатие во изградба ги определува оснивачот.

Ако оснивачот не постапи по претходниот став платите на директорот и на работниците и службениците на претпријатие во изградба се определуваат според прописите за платите на службениците и работниците на државните органи.

На директорот, на работниците и службениците на претпријатие во изградба можат да им се определат и додатоци.

Исплатувањата на овие додатоци може да се условат со извршените заштеди, а нивната висина не е ограничена со прописите за платите на службениците на државните органи.

Платите на работниците и службениците на претпријатие во изградба не можат да се определуваат врз основа на тарифниот правилник.

б) Конституирање на претпријатијата

Член 26

Конституирањето на претпријатието се состои од избирање на органите на работничкото управување, донесување на правилата и на тарифниот правилник, како и од предавање на претпријатието на управување на работниот колектив.

Член 27

Конституирањето се врши кога е претпријатието подготвено за пуштање во работа во својата основна дејност.

Конституирањето може да се изврши и кога само поодделни погони од основната дејност на претпријатието се подготвени за пуштање во работа.

Претпријатието не може да почне со работа во својата основна дејност додека не ќе се конституира.

Член 28

Конституирањето на претпријатието мора да се запише во регистарот на стопанските организации.

Од денот на запишувањето на конституирањето во регистар работниот колектив го презема управувањето на претпријатието.

Одлуките и заклучоците од органите на работничкото управување донесени пред да се запише конституирањето во регистарот немаат правна важност.

Член 29

Конституирањето на претпријатието се врши врз основа на одобрението за конституирање, кое го издава народниот одбор на општината, градот односно на градската општина со одделни права на чие подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието.

Предлог за издавање на одобрението за конституирање на претпријатието поднесува, по правило, директорот на претпријатието.

Ако директорот не поднесе предлог за издавање на одобрението за конституирање, тој предлог може да го поднесе работниот колектив на претпријатието, органот или организацијата што го донесла актот за оснивање на претпријатието, или органот што е овластен да врши надзор над работата на претпријатието.

Член 30

Пред да го издаде одобрението за конституирање народниот одбор ќе формира комисија чија е должност да испита да ли се исполнети сите услови што се потребни за почеток на работата на претпријатието.

Комисијата е нарочито должна да прибави извештај и мислење од надлежните инспекции дали прет-

пријатното им одговара на сите пропишани технички, хигиенско-технички и санитарни услови.

Член 31

Во одобреното за конституирање на претпријатието народниот одбор го определува дејот на избраните на органите на претпријатието, бројот на членовите на тие органи, изборната комисија, како и рокот за донесување правила на претпријатието.

Член 32

Народниот одбор не може да го ускрати одобреното за конституирање ако се исполнети сите услови пропишани за пуштање на претпријатието во работа.

Член 33

За барањето за конституирање народниот одбор е должен да донесе решение во рок од 30 дена од дејот на приемот на барањето.

Против решението со кое се одбива барањето за издавање на одобреното за конституирање може да се подаде жалба до соборот на производителите на републиканското народно собрание.

Член 34

Надзорот над извршувањето на конституирањето на претпријатието го врши народниот одбор што го издаа одобреното за конституирање.

Член 35

При избирањето на органите на работничкото управување, на кое се врши конституирање на претпријатието, присуствува и претставник од народниот одбор на околицата, градот односно на градската општина со одделни права.

Член 36

По избирањето на органите на претпријатието се врши примопредавање на претпријатието помеѓу дотогашниот директор и работничкиот колектив.

Директорот е должен да му поднесе на работничкиот колектив извештај за изградбата односно за извршените подготвителни работи за почетокот на работата на претпријатието и за сите склучени работи.

За примопредавањето се составува примопредавен биланс.

Дотогашниот директор останува на должноста додека не се назначи нов директор.

Член 37

Претпријатието е должно да почне со работа во рок од два месеца по приемот на одобреното за конституирање.

Ако претпријатието не почне со работа во рокот од претходниот став, издаденото одобрение за конституирање престанува да важи.

Член 38

Односите помеѓу организацијата што го оснива претпријатието и претпријатието се регулираат со договор.

Со договорот може да се определи дека претпријатието е должно да ја продава само стоката што ја произведува оснивачот, и по цените што ќе ги определи тој, односно да произведува и врши услуги само или првенствено за потребите на оснивачот.

Исто така, со договорот може да се определи дека оснивачот е должен да му ги обезбеди на претпријатието потребните контингенти стоки, или да му обезбеди потребни порачки за производството односно за вршењето на услугите.

Одговорната организација што ќе го основа претпријатието може со договор да го обврзе тоа претпријатие да врши стопанска дејност која е во согласност со целите на општествената организација, како и да предвиди обврска на претпријатието да задржи определен број членови од таа организација.

Член 39

Претпријатија што имаат значење за култура, уметност или културни и социјални цели се осниваат и се конституираат по одредбите од оваа уредба, доколку за ваквите претпријатија не постојат посебни прописи.

в) Оснивање претпријатија од страна на граѓани

Член 40

Под условите и на начинот определен со оваа уредба право да осниваат претпријатија, освен претпријатијата од областа на размената имаат и групи граѓани.

Групи граѓани осниваат претпријатие врз основа на својот заклучок.

Заклучокот од групата граѓани за оснивање претпријатие подлежува на одобрение на народниот одбор на околицата, градот односно на градската општина со одделни права.

Член 41

Народниот одбор е должен да издаде одобрение за оснивање на претпријатието ако е тоа економски оправдано.

Член 42

Средствата за претпријатието што го оснива група граѓани можат да ги дадат сите граѓани, или народниот одбор, или можат да се прибават со гаранција од народниот одбор.

Член 43

Кога средствата ги внесуваат граѓаните тие спрема претпријатието го имаат само правото на враќање на вредноста на внесените средства, со камата која не може да биде поголема од каматата на штедните влогови.

Начинот за враќање вредноста на средствата внесени во претпријатието од страна на граѓаните се уредува со договор помеѓу претпријатието и граѓаните — оснивачи.

Споровите што ќе станат по повод примената на овој член ги решава државната арбитража.

Член 44

Ако група граѓани обезбеди потребни средства за оснивањето и пословањето на претпријатието во областа на размената народниот одбор е должен да основа такво претпријатие сам по предлог од групата граѓани.

3. ИМЕ (ФИРМА) НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

Член 45

Секое претпријатие си има име (фирма) под кое послова и со кое се потпишува.

Фирмата на претпријатието се определува во актот за неговото оснивање.

Претпријатието може да ја измени фирмата ако го измени предметот на пословањето, или предметот на пословањето ќе се измени во толкава мерка што фирмата повеќе не и' одговара на основната дејност на претпријатието.

Измената на фирмата на претпријатието ја одобрува народниот одбор на околицата, градот односно на градската општина со одделни права.

Член 46

Фирмата на претпријатието содржи ознака која упатува на неговата основна стопанска дејност.

Фирмата на претпријатието може да содржи и други ознаки.

Претпријатието може да има и скусена ознака на фирмата.

Фирмата на претпријатието не може да содржи имиња на живи луѓе доколку не е тоа позволено со посебни прописи.

Член 47

Под иста фирма не можат да бидат регистрирани во регистарот на стопанските организации на ист окружен суд две или повеќе претпријатија што вршат иста основна стопанска дејност.

Ако повеќе претпријатија што вршат иста основна стопанска дејност побараат кај ист окружен суд регистрација под иста фирма, право на регистрација под таа фирма има претпријатието што ја поднесо пријавата прво.

Член 48

Претпријатието што поднесло пријава понапред односно што ја регистрирало определената фирма, има право да бара од надлежниот суд да ја поништи фирмата на секое друго претпријатие со иста основна стопанска дејност што е регистрирана по него, ако докаже дека има за тоа пословен интерес.

Член 49

Дукапите немаат право на заштита на фирмата вон подрачјето на окружниот суд при кој се регистрирани.

4. ПРАВИЛА НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА

Член 50

Секое претпријатие мора да има правила и тарифен правилник.

Содржината на тарифниот правилник, како и начинот на неговото донесување, се уредува со посебни прописи.

Член 51

Правилата на претпријатието ги донесува работничкиот совет при конституирањето на претпријатието.

Намотот на правилата мора да им биде најмалку 8 дена пред донесувањето јавно истакнат на увид на членовите на работничкиот колектив заради забелешки.

Ако правилата не се донесат во рокот определен во одобреното за конституирање, народниот одбор може да го распушти работничкиот совет односно управниот одбор и да распише нови избори, а во претпријатието во кое не се избираат органи може да го смени директорот.

Член 52

Правилата на претпријатието содржат:

1. фирма и седиште на претпријатието;
2. предмет на пословањето со назначување основните и споредните дејности што ги врши претпријатието;

3. одредби за работничкиот совет, како што се: права и должности на работничкиот совет, број на членовите на работничкиот совет и срокови во кои се составува редовно работничкиот совет;

4. одредби за управниот одбор, како што се: права и должности на управниот одбор, состав и број на членовите на управниот одбор, начин на донесување заклучоци на седниците на управниот одбор и спроведување на заклучоците;

5. права, должности и квалификации на директорот на претпријатието;

6. права, должности и квалификации на техничкиот и другиот стручен персонал на претпријатието;

7. организација на претпријатието, делокруг и односи помеѓу поодделни организациони единици;

8. односи на претпријатието спрема погоните и работните единици, како и права и должности на работните колективи на погоните односно на работните единици;

9. одредби за влегување во работен однос и за начинот на престанокот на работниот однос, како и одредби за одлестенијата за донесување решенија за работните односи;

10. одредби за распоредување работниците на работни места односно работи, и за преместувања внатре во стопанската организација;

11. права и должности на работниците спрема претпријатието; одредби за одморите и отсутствата, за заштита при работата; одредби за материјалната одговорност; одредби за правото на жалба;

12. постапка за донесување на стопанскиот план, тарифниот правилник, и на завршната сметка;

13. одлуки за материјалното и финансиското пословање на претпријатието.

Покрај наведените одредби, правилата можат да содржат и други одредби според видот и дејноста на претпријатието.

Член 53

Правилата на претпријатието ги одобрува народниот одбор што го дал одобреното за конституирање.

Ако претпријатието има обврски што прилегуваат од договорот со оснивачот (чл. 38), народниот одбор треба при одобрувањето на правилата да води сметка дали се правилата во согласност со тие обврски.

Член 54

Ако правилата на претпријатието не се во согласност со прописите што постојат, народниот одбор ќе му ги врати правилата на претпријатието и писмено ќе му ги соопшти своите забелешки. Истовремено народниот одбор ќе го определи и рокот во кој е должно претпријатието да постапи по забелешките.

Ако претпријатието не постапи по забелешките во определен рок народниот одбор може да го распушти работничкиот совет односно управниот одбор и да распише нови избори, а во претпријатието во кое не се избираат органи да го смени директорот.

Против решението од народниот одбор донесено по претходниот став, претпријатието има право на жалба во рок од 15 дена до соборот на производителите на републичкото народно собрание.

5. РЕГИСТРАЦИЈА

Член 55

Сите претпријатија мораат да бидат запишани во регистарот на стопанските организации.

Во регистарот на стопанските организации се запишува актот за оснивањето на претпријатието и конституирањето на претпријатието.

Член 56

Регистарот на стопанските организации го води окружниот суд на чие подрачје е седиштето на претпријатието.

Член 57

Пријава за запишување на актот за оснивањето во регистарот поднесува директорот на претпријатието.

Пријавата за запишување во регистарот се поднесува во рок од 15 дена од денот кога е донесен актот за оснивањето.

Член 58

Пријавата за запишување во регистарот содржи:

- 1) фирма и седиште на претпријатието;
- 2) податоци за стопанските дејности што ќе ги врши претпријатието;
- 3) име на директорот;
- 4) име на органот односно на организацијата што го оснива претпријатието.

Член 59

Во регистарот на стопанските организации се запишуваат податоците што мора да ги содржи пријавата за запишување (чл. 58 од овч. уредба).

Во регистарот се запишуваат и измените што ќе настанат во поглед на запишаните податоци.

Пријавата за регистрација на измените на запишаните податоци се поднесува во рок од 15 дена по нивното настанување.

Член 60

По извршената регистрација, окружниот суд ќе го објави во републичкиот службен лист оснивањето на претпријатието заедно со податоците за името, седиштето и предметот на пословањето на претпријатието.

На ист начин ќе се објават и регистрираните измени во името, седиштето и предметот на пословањето на претпријатието.

Член 61

Конституирањето на претпријатието се запишува во регистарот во рок од 15 дена од денот на избирањето на органите на претпријатието.

Пријавата за запишување на конституирањето во регистарот ја поднесува директорот на претпријатието.

Со пријавата за запишувањето на конституирањето во регистарот директорот е должен да ги приложи и правилата на претпријатието.

Член 62

Регистарот на стопанските организации е јавен. Окружниот суд е должен да издава изводи за поделени запишувања, како и да дозволи увид во регистарот.

6. ПОГОНСКИ И РАБОТНИ ЕДИНИЦИ НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

а) Оснивање погонски и работни единици

Член 63

За оснивање погонски и работни единици мораат да се исполнат сите услови што се пропишани за оснивање на претпријатијата во соодветната стопанска дејност.

Одобрението за оснивање на единиците од претходниот став го дава народниот одбор на околицата, градот односно градската општина со одделни права на чие подрачје единиците се оснива.

Народниот одбор не може да го ускрати одобрението за оснивање погонска односно работна единица ако се исполнети сите пропишани услови.

Член 64

Народниот одбор е должен да издаде одобрение во срок од 30 дена од денот кога е поднесен предлогот.

Против решението на народниот одбор со кој се одбива предлогот за издавање на одобрението претпријатието има право на жалба до соборот на производителите на републичкото народно собрание.

Член 65

Погонската односно работната единица што ја оснива претпријатието ван местото на своето седиште:

- 1) има одделни органи на управувањето;
- 2) има одделно книговодство и текушта сметка;
- 3) одделно го утврдува својот вкупен приход;
- 4) самостојно ги извршува своите обврски спрема општествената заедница;
- 5) има право да се издвои во самостојно претпријатие ако со оваа уредба или со други прописи не е поинаку определено.

Правата и обврските од претходниот став не можат да се изменат ниту да се ограничат со правилата на претпријатието или со договорот помеѓу претпријатието и единиците од претходниот став.

Член 66

Односите помеѓу претпријатието од една страна, и погонските и работните единици од друга страна, како и овластенијата на тие единици во поглед на склучување договори со кои се создаваат правата и обврските за претпријатието, се регулираат со правилата на претпријатието и со договорот.

Овие договори ги одобрува народниот одбор на чие подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието и народниот одбор на чие подрачје се наоѓа седиштето на погонската односно работната единица.

Ако народните одбори од претходниот став не се сложат во поглед на давањето на одобрението или содржината на договорот одлука за тоа донесува соборот на производителите на републичкото народно собрание.

До истиот орган се поднесува и жалбата во случај на одбивање да се даде одобрение.

Член 67

Со работата на погонската односно работната единица раководи раководител.

б) Осамосталување на погонската и работната единица

Член 68

Погонската или работната единица што е во можност самостојно да врши стопанска дејност, има право да се издвои во самостојно претпријатие, ако со посебни прописи не е определено поинаку.

Член 69

Одлука за издвојување на погонската односно работната единица во самостојно претпријатие донесува работничкиот совет на претпријатието.

Врз основа на одлуката од работничкиот совет за издвојување и одобрението за конституирање, што го издава народниот одбор на околицата, градот односно градската општина со одделни права на чие подрачје се наоѓа седиштето на единиците, погонската односно работната единица станува самостојно претпријатие.

Член 70

Ако работничкиот совет на претпријатието не го усвои предлогот од работниот колектив на погонската односно работната единица за издвојување, работниот колектив на единиците може да му предложи на народниот одбор на околицата, градот односно градската општина со одделни права, на чие подрачје се наоѓа седиштето на единиците да донесе решение за издвојување на единиците во самостојно претпријатие.

Народниот одбор е должен пред да го донесе решението за издвојување да го сослуша работничкиот совет на претпријатието.

Против решението од народниот одбор може во срок од 15 дена да се подаде жалба до соборот на производителите на републичкото народно собрание.

Член 71

Народниот одбор на чие подрачје се наоѓа седиштето на погонската односно работната единица, може да одлучи по сопствена иницијатива погонската односно работната единица да се издвои во самостојно претпријатие.

Против решението од народниот одбор може во срок од 15 дена да се подаде жалба до соборот на производителите на републичкото народно собрание.

Член 72

Врз основа на одлуката за издвојување на погонската односно работната единица во самостојно претпријатие се врши расподелба на имотот помеѓу претпријатието и единиците што се издвојува.

Член 73

На издвоената погонска односно работна единица се пренесуваат оние основни средства во погонската и работната единица, што спрема нивниот на основните средства се водат како основни средства на единиците.

Ако од пописот на основните средства не се гледа кои основни средства н' припаѓаат на единиците, на издвоената единица се пренесуваат утврдените основни средства во таа единица, како и неотрапените основни средства што спрема својата намена се набавени за потребите на оваа единица или претежно ги користи оваа единица.

Член 74

Постојаните обртни средства и средствата на фондовите се пренесуваат на издвоената единица спрема состојбата искажана во книговодството, ако се води за единиците одделно книговодство.

Ако за единиците не се води одделно книговодство, постојаните обртни средства, освен амортизациониот фонд, се издвојуваат сразмерно со учеството на единиците во вкупниот приход на претпријатието, што е остварен во минатата година пред издвојувањето на единиците. Средствата на амортизациониот фонд се издвојуваат сразмерно со огнишаниот дел на вредноста на основните средства што ги презема издвоената единица.

Член 75

Издвоената погонска односно работна единица презема на себеси дел од обврските на претпријатието што ги има таа по договори или по други основи, сразмерно со вредноста на имотот што го презема.

Член 76

Кредитите што постојат, кои ги ужива претпријатието од чиј состав се издвојува погонската односно работната единица, се пренесуваат во сразмерен дел на издвоената единица со претходна согласност од банката.

За долгорочните кредити банката е должна да даде согласност ако и' се дадат гаранции дека издвоената единица ќе ги исплатува.

Член 77

Предлогот за распределба на имотот го составува комисијата што ја формира работничкиот совет на претпријатието.

Во комисијата мораат да бидат подеднакво застапени работничкиот совет на претпријатието и работниот колектив на единицата што се издвојува.

Член 78

Врз основа на предлогот од комисијата, работничкиот совет на претпријатието донесува заклучок за распределба на имотот.

За споровите за распределба на имотот помеѓу претпријатието и издвоената единица надлежна е државната арбитража.

Против решението од државната арбитража донесено во прв степен може во рок од 15 дена од денот на приемот на решението да се подаде жалба до надлежната повисока арбитража, чија одлука е конечна. Жалбата го задржува решението од извршување.

Член 79

Ако работничкиот совет на претпријатието не формира комисија за распределба на имотот во рок од 15 дена по донесувањето на решението за издвојување на единицата во самостојно претпријатие односно одбие да донесе заклучок за распределба на имотот, работниот колектив на издвоената единица има право да поднесе барање до државната арбитража да се распредели имотот.

7. СПОЈУВАЊЕ, ПРИПОЈУВАЊЕ И ПОДЕЛБА НА ПРЕТПРИЈАТИЈА

Член 80

Одлука за спојување две или повеќе претпријатија во едно претпријатие, или за припојување на едно претпријатие кон друго претпријатие донесуват согласно работничките совети на претпријатијата што се спојуваат односно припојуваат.

Одлука за поделба на едно претпријатие на две или повеќе претпријатија донесува работничкиот совет на претпријатието што се дели.

Член 81

Со спојување на две или повеќе претпријатија во едно претпријатие, односно со припојување на едно претпријатие кон друго претпријатие, претпријатијата што се спојуваат, односно претпријатието што се припојува престануваат да постојат.

Со поделба на едно претпријатие на две или повеќе претпријатија, претпријатието што се дели престанува да постои.

Член 82

Одлуките на работничкиот совет за спојување, припојување и поделба на претпријатијата подлежуваат на одобрение од народниот одбор на околицата, градот односно градската општина со одделни права на чие подрачје се наоѓаат седиштата на претпријатијата што се спојуваат, припојуваат или делат.

Против одлуката од народниот одбор со која се ускратува издавањето на одобрение за спојување, припојување и поделба, претпријатијата имаат право на жалба до соборот на производителите на републичкиот народно собрание.

Член 83

Народниот одбор може да ускрати издавање на одобрението за спојување или припојување на претпријатијата, ако со спојувањето или припојувањето се оди кон создавање монополска положба на пазарштето.

Член 84

Претпријатието што настанало со спојување на две или повеќе претпријатија ги презема на себеси сите права и обврски на споените претпријатија.

Со припојувањето на едно претпријатие кон друго претпријатие правата и обврските на претпријатието што се припојува се пренесуваат на претпријатието кон кое се припојува.

Член 85

Со поделбата на едно претпријатие на две или повеќе претпријатија, правата и обврските на претпријатието што се дели се распределуваат на новонастанатите претпријатија на начинот што е предвиден со одредбите од оваа уредба за распределба на имотот помеѓу претпријатието и погонската односно работната единица што се издвојува.

Правата и обврските на претпријатието што се дели преминуваат на новонастанатите претпријатија сразмерно со вредноста на имотот што им припаѓа врз основа на делбата.

Позерителите што не се задоволни со распределбата на правата и обврските можат да поднесат барање до државната арбитража за повторна распределба.

Член 86

Претпријатијата што се спојуваат или припојуваат или што настануваат со поделба на едно претпријатие задолжителни се да состават примопредавен биланс. Во случај на спојување, припојување и поделба на претпријатија не се спроведува, по правниот, ликвидационата постапка.

Народниот одбор на околицата, градот односно градската општина со одделни права, што дава одобрение за спојување, припојување или поделба, може во решението да определи да се спроведе ликвидационата постапка на претпријатијата што се спојуваат или припојуваат односно на претпријатието што се дели.

Член 87

Против решението на државната арбитража донесено во прв степен може во рок од 15 дена од денот на приемот на решението да се подаде жалба до надлежната повисока арбитража, чија одлука е конечна. Жалбата го задржува решението од извршување.

8. ДИРЕКТОР НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

а) Назначување на директорот

Член 88

Директорот на претпријатието во изградба односно во оснивање се назначува со актот за оснивањето на претпријатието.

Директорот на претпријатието во изградба односно во оснивање ја врши должноста на директор до конституирањето на претпријатието.

Со конституирањето на претпријатието се назначува директор на претпријатието.

Член 89

Назначувањето на директорот на претпријатието се врши по одржаниот јавен конкурс.

Во објавата со која се распишува конкурсот се означуваат и условите што мораат да ги исполнат лицата што учествуваат во конкурсот.

Член 90

Конкурсот за назначување на директорот го распишува комисијата што ја именува народниот одбор на околицата, градот односно градската општина со одделни права на чие подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието.

За назначување директор на поодделни претпријатија, што ќе ги определи Сојузниот односно репу-

блискиот извршен совет конкурсот може да го распише комисијата што ја именува Сојузниот односно републичкиот извршен совет.

Во комисијата мора да биде застапен со една третина членови работничкиот совет на претпријатието за кое се назначува директорот. Во комисијата по правило влегуваат и претставници на стручните организации спрема видот на претпријатието.

Член 91

Комисијата од претходниот член одлучува, врз основа на резултатот на конкурсот за назначувањето на директорот, а решението за назначување на директорот го донесува народниот одбор на околинјата, градот односно градската општина на чие подрачје е седиштето на претпријатието.

Член 92

Ако конкурсот за назначување на директорот не успее директорот го назначува народниот одбор на чие подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието.

Член 93

Со сојузни односно со републички прописи ќе се определи кои квалификации мораат да ги исполнуваат во поглед на стручната спрема и пракса лицата со функцијата директор на претпријатието на определени дејности.

Со правилата на претпријатието донесени во согласност со сојузните односно со републичките прописи ќе се определи кои квалификации мора да има директорот на определено претпријатие.

Член 94

Директорот ја обезбедува примената на прописите во претпријатието и непосредно е одговорен за нивно то извршување.

Директорот има право секој заклучок од управниот одбор и од работничкиот совет на претпријатието за кој смета дека им е спротивен на прописите, да го запре од извршување и да му укаже на органот што го донесол заклучокот на незаконитоста на таквиот заклучок.

Ако работничкиот совет односно управниот одбор и натаму остане при спречувањето на таквиот заклучок, директорот е должен за тоа да го известат народниот одбор односно надлежната инспекција.

Ако директорот не постави по претходниот став, ја сврзи одговорноста за извршувањето на тој заклучок.

Член 95

Другиот раководен и стручен персонал го назначува управниот одбор на претпријатието по одржаност конкурс што го распишува тој.

6) Сменување на директорот

Член 96

Сменување на директорот може да се предложи:

1) ако директорот во својата работа не се придржува кон прописите, или ако работи спротивно на прописите;

2) ако претпријатието не е во можност да ги извршува своите обврски спрема општествената заедница;

3) ако е утврдено дека не е остварен оној вкупен приход што можел објективно да се оствари, односно ако до незначителни губитоци во работите дошло поради неспособноста или невнимателноста на директорот.

Член 97

Предлог за сменување на директорот поднесува работничкиот совет на претпријатието до народниот одбор.

Член 98

Предлогот за сменување на директорот го разгледува комисијата на народниот одбор која донесува одлука, а решението за сменување — народниот одбор.

Ако комисијата одлучи дека предлогот за сменување на директорот е неоснован и утврди дека натамошното послување на претпријатието не би можело правилно да се развива поради судружувањето помеѓу директорот и работничкиот совет, народниот одбор може во тој случај да го распусти работничкиот совет и да распише нови избори.

Ако и новиот работнички совет остане при одбивниот предлог за сменување на директорот, народниот одбор е должен да донесе решение за сменување на директорот или да определи присилна управа.

Против решението од народниот одбор претпријатието има право на жалба до соборот на производителите на републичкиот народен собрание во рок од 15 дена од денот на донесеното решение.

Член 99

Кога ќе настане случајот предвиден во чл. 96 точ. 1 или 2 од оваа уредба, а работничкиот совет не даде предлог за сменување на директорот, тој предлог може да го поднесе надлежната инспекција.

Народниот одбор може во случајот од чл. 93 точ. 1 или 2 да определи комисија која ќе ја испитува работата на директорот, односно испитува дали постојат услови за негово сменување.

За сменувањето на директорот одлучува комисијата од претходниот став, а решение за тоа донесува народниот одбор.

Член 100

Кога директорот на претпријатието го назначил комисијата определена од Сојузниот или републичкиот извршен совет, може да го смени само комисијата на соодветниот извршен совет, ако извршниот совет не определи поинаку.

9. КАЗНЕНИ И ДРУГИ МЕРКИ ПОРАДИ ПОВРЕДА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ОВАА УРЕДБА

Член 101

Од претпријатието кое со дејствие спротивно на одредбите од оваа уредба прибавило за себеси имотна корист ќе се одземе целокупниот износ на така прибавената корист.

Член 102

Со парична казна од 20.000 до 1.000.000 ќе се казни претпријатието:

- 1) ако врши стопански дејности што не се регистрирани како негов предмет на послување;
- 2) ако етничко работно во својата основна дејност пред да се конституира (чл. 16);
- 3) ако ја измени фирмата без одобрение од народниот одбор.

За дејствијата од точ. 1) и 3) од ст. 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во претпријатието со парична казна до 50.000 динари, а за дејствијата од точ. 2) со парична казна до 10.000 динари.

Член 103

Со парична казна од 20.000 до 1.000.000 динари ќе се казни стопанската, задружната и општествената организација ако отпочне со изведба на работи за изградба на претпријатие или врши набавки на опрема, сировини и материјали со цел да отпочне со работа претпријатието, или склучува договори за работа со цел да се формира работниот колектив на претпријатието пред да се донесе актот за оснивањето на претпријатието и регистрацијата на тоа претпријатие.

За дејствијата од ст. 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице на стопанската, општествената и задружната организација со парична казна до 10.000 динари.

Член 104

Со парична казна до 10.000 динари ќе се казни и директорот на претпријатието:

- а) ако во постапката за почеток на работата на претпријатието презема дејствија за кои не е овластен со актот за оснивањето на претпријатието односно со одредбите од оваа уредба;

б) ако во пропишаниот срок не поднесе пријава за запишување во регистар на актот за оснивањето на претпријатието;

в) ако во пропишаниот срок не поднесе пријава за запишување на конституирањето на претпријатието во регистарот;

г) ако во пропишаниот срок не поднесе пријава за запишување на регистарот на измените што ќе настанат во поглед на податоците запишани во регистарот;

д) ако во определениот срок не поднесе предлог за издвигање на одобренieto за конституирање;

е) ако во срокот определен во одобренieto за конституирање не преземе потребни мерки за избирање органи на работничкото управување, за донесување правила на претпријатието, како и за предавање на претпријатието на управување на работниот колектив (чл. 26 и 31);

ж) ако во срокот определен во актот со кој се одобрува конституирањето на претпријатието не му поднесе на работничкиот совет нацрт на правилата на претпријатието.

Член 105

На новредите на одредбите од оваа уредба и на поставката за примена на казнените и другите мерки предвидени со неа ќе се применуваат и одредбите од чл. 75 до 83 од Уредбата за управувањето основните средства на стопанските организации.

10. ОСНОВНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 106

Државните органи, стопанските, задружните и општествените организации, што вршат изградба на претпријатија и имаат за таа цел формирани инвеститорски групи, должни се во срок од два месеца по влегувањето во сила на оваа уредба наместо инвеститорските групи да основат претпријатие.

Член 107

Окружните судови се должни во срок од три месеци по влегувањето во сила на оваа уредба да го преземат од надлежните државни органи регистарот на стопанските организации.

Член 108

Претпријатијата се должни во срок од шест месеци по влегувањето во сила на оваа уредба да ги сообразат своите правила и фирмата со одредбите од оваа уредба.

Претпријатијата што во својата фирма имаат ознаки како што се „државно“, „скопско“, „градско“, „републичко“ или „сојузно“, или имаат во својата фирма државен грб, иницијали и слични знаци должни се да ги избришат од фирмата тие ознаки и знаци.

Само во случај ако е местен обичај во фирмата да се стави ознака „градско“ (како на пр. „градска мена“) може оваа ознака да се остави во фирмата.

Ако претпријатијата не го извршат ова бришење регистарскиот орган ќе го изврши ова бришење по службена должност во срок од два месеца.

Член 109

За претпријатијата за производство на филмови ќе се донесат посебни сојузни прописи со кои може да се отстапува од одредбите на оваа уредба.

Член 110

Против одлуките на државните органи донесени во вршењето на правото на надзор по одредбите од оваа уредба претпријатието не може да води управен спор.

Член 111

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р. н. бр. 313

18 декември 1953 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

425.

Врз основа на чл. 20 точ. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА ПРЕСТАНОК НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА И ДУКАНИТЕ

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Претпријатието односно дуќанот (во натамошниот текст: претпријатието) престанува:

а) кога народниот одбор ќе одлучи за престанокот на претпријатието ако не постојат економски услови за негова натамошна работа;

б) кога народниот одбор или друг државен орган во случаите предвидени со одделни прописи ќе му ја забрани натамошната работа на претпријатието;

в) кога над претпријатието ќе се спроведе постапка на присилна ликвидација.

Член 2

Се смета дека постојат економски услови за работата на претпријатието, ако тоа и ги плаќа постојаните придонеси на општествената заедница и го остварува гарантираниот платен фонд.

Член 3

Народниот одбор на општината, градот, односно градската општина со одделни права или друг овластен државен орган може по пропишаната постапка да му ја забрани натамошната работа на претпријатието ако тоа не ги исполнува условите за вршење на својата дејност, што се определени со сојузните односно републичките прописи, а за чие неисполнување се предвидува забрана на работата.

Член 4

Ако спрема претпријатието е спроведена постапка на присилна ликвидација, претпријатието престанува со работа врз основа на одлука од надлежната арбитража за заклучувањето на постапката на присилна ликвидација.

Член 5

Во случај на престанок на претпријатие врз основа на решение од народниот одбор или од друг орган што е за тоа овластен со посебни прописи (точ. а) и б) на чл. 1 од оваа уредба), се спроведува постапка на редовна ликвидација.

Член 6

Постапката на присилна ликвидација на претпријатието ја спроведува окружната државна арбитража.

Член 7

Против решението од народниот одбор на општината, градот односно градската општина со одделни права за престанок на претпријатието, претпријатието има право на жалба до соборот на производителите на републичкото народното собрание.

II. ПОСТАПКА НА РЕДОВНА ЛИКВИДАЦИЈА

Член 8

Постапката на редовната ликвидација на претпријатието ја врши ликвидационата комисија на народниот одбор на општината, градот односно градската општина со одделни права на чие подрачје е седиштето на претпријатието.

За секое претпријатие во ликвидација ликвидационата комисија именува ликвидатор или ликвидационата управа како орган на ликвидационата комисија која презема дејствија во постапката на ликвидацијата.

Ликвидаторот ги има сите права што по оваа уредба ги има ликвидационата управа.

Во ликвидационата управа не можат да влезат лица што биле членови на управниот одбор, директорот на претпријатието, службеникот што ги раководел стопанско-сметковните работи или книговодството, каснирот, како и други лица што биле одговорни за ракување со пари и складите.

Срокот за спроведување на редовната ликвидација го определува ликвидационата комисија.

Член 9

Ликвидационата управа работи под надзор и по упатства од ликвидационата комисија.

Упатствата на ликвидационата комисија се задолжителни за ликвидационата управа.

Член 10

Ликвидационата управа е должна:

а) да состави претсметка на расходите на постапката на ликвидацијата;

б) да состави завршна сметка на претпријатието за периодот од последната одобрена завршна сметка до денот на примопредавањето, одделно за секоја работна година;

в) да состави почетен ликвидационен биланс врз базата на инвентарисањето;

г) да ги претвори во пари непаричните обртни средства на претпријатието;

д) да ги утврди и наплати побарувањата на претпријатието;

е) да ги утврди обврските на претпријатието;

ж) да ја доведе во ред архивата на претпријатието.

Претсметката на расходите на постапката на ликвидацијата, завршната сметка и почетниот ликвидационен биланс ликвидационата управа ги поднесува на одобрение до ликвидационата комисија.

Член 11

Ликвидационата управа ги раководи работите на претпријатието во ликвидација, го застапува и склучува договори од името на претпријатието само доколку е потребно заради завршување на незавршените работи.

Кон работи ќе треба да се завршат во текот на постапката, определува ликвидационата комисија.

Правните работи на претпријатието во ликвидација што ги преминуваат рамките на текушките и веќе започнатите работи немаат правна важност.

Член 12

Престанокот на претпријатието, определувањето на ликвидацијата и името на ликвидаторот односно на заменицата на членовите на ликвидационата управа се запишуваат во регистарот на стопанските организации.

Пријавата за запишување по претходниот став, како и пријавата за запишување на подоцнежните измени, ги поднесува без одлагање ликвидационата управа.

Член 13

Со денот на запишувањето на ликвидацијата на претпријатието во регистарот на стопанските организации престануваат правата и должностите на органите на претпријатието.

Истовремено ќе се изврши примопредавање на претпријатието помеѓу досегашните органи на претпријатието и ликвидационата управа.

Примопредавањето се врши врз основа на инвентарисањето по прописите за инвентарисање.

Поранешните органи на претпријатието односно нивните членови должни се да ѝ даваат на ликвидационата управа по нејзино барање податоци во поглед на поранешното пословање на претпријатието и нивната работа како органи на претпријатието.

Член 14

Директорот, книговодителот и другите раководни службеници на претпријатието во ликвидација, по барање од ликвидационата управа, должни се да останат

на должноста во текот на постапката на ликвидацијата, но најмногу 6 месеци од отворањето на постапката на ликвидацијата.

Платите на директорот, книговодителот и работниците и службениците што ќе останат на должноста се исплатуваат по тарифниот правилник што бил во сила на денот на стапувањето на претпријатието во ликвидација.

Член 15

Со денот на запишувањето на ликвидацијата на претпријатието во регистарот на стопанските организации престануваат овластувањата на застапниците и полномошниците на претпријатието, ако овие овластувања не ги задржи ликвидационата комисија во сила со запишувањето во регистарот на стопанските организации.

Член 16

По извршеното запишување на ликвидацијата на претпријатието во регистарот на стопанските организации, ликвидационата управа ќе ја извести банката при која претпријатието има текушната сметка, дека е определена ликвидација и дека престанало правото на порано овластените лица за потпишување на претпријатието.

Истовремено ликвидационата управа ќе побара од банката да отвори нова текушната сметка, преку која ќе се извршува ликвидационото пословање.

Ликвидационата управа наедно ќе го депонира кај банката потписот на лицето овластено да го потпишува претпријатието.

За потпишување на претпријатието може да биде овластен членот на ликвидационата управа односно ликвидаторот.

Член 17

Ликвидационата комисија ќе огласи без одлагање во републичкиот службен лист на чија територија се наоѓа седиштето на претпријатието во ликвидација дека е определена ликвидација и назначувањето на ликвидационата управа.

Со тој оглас ликвидационата комисија ќе ги повика поверителите и должниците на претпријатието во ликвидација во рок од 30 дена по објавувањето на огласот да ѝ го пријават на ликвидационата управа своето побарување, односно долгување спрема претпријатието.

Ликвидационата комисија е должна во „Службениот лист на ФНРЈ“ да го објави изводот од огласот за ликвидација што е објавен во републичкиот службен лист. Овој извод содржи фирма и седиштето на претпријатието со назначување дека претпријатието стапило во ликвидација.

Член 18

Откога ќе ги утврди побарувањата на претпријатието во ликвидација, ликвидационата управа ќе преземе мерки за наплата на досега неоплатените и неплативите побарувања.

Ако има ненаплативи побарувања, ликвидационата управа ќе го утврди разлогот на ненаплативоста и ќе преземе мерки за надокнада на штетата од одговорните лица.

Член 19

Ако во текот на постапката за ликвидација утврди дека неплатата на досега неоплатените побарувања и извршувањето на досега неоплатените обврски ќе трае подолго време, ликвидационата комисија може да му предложи на народниот одбор постапката за ликвидација да се заврши, а народниот одбор да ја преземе реализацијата на побарувањата односно, исплатата на обврските.

Во случај народниот одбор да го прифати предлогот од ликвидационата комисија, извршувањето на работите од претходниот став може да го пренесе со договор на некое друго претпријатие или банка, со провизија.

Член 20

Ликвидационата комисија по предлог од ликвидационата управа ќе ги исплати од средствата на прет-

пријатното во ликвидација неговите долговања за кои врз основа на книговодството или по некој друг пат утврди дека постојат, и тоа долговањата што ѝ се пријавени во рокот определен со нејзиниот оглас, а преостанатите средства ќе ги уплати во корист на народниот одбор.

Ликвидационата комисија не може да ги исплатува долговите на претпријатието пред да утврди дека претпријатието е ликвидно.

Ако ликвидационата комисија утврди дека средствата на претпријатието не се достаточни за исплата на неговите долгови ќе му предложи на народниот одбор да преземе санација на претпријатието.

Ако народниот одбор не преземе санација, ликвидационата комисија е должна да ѝ поднесе предлог на надлежната државна арбитража за започнување постапка на присилна ликвидација.

Член 21

Основните средства, амортизациониот фонд и земјиштето што го користило претпријатието во ликвидација, ликвидационата комисија е должна да му ги предаде на народниот одбор на околијата, градот односно градската општина со одделни права.

Со преземањето на основните средства, народниот одбор ги презема и обврските на претпријатието што произлегуваат од набавката на основните средства и од долгорочните кредити кај банката.

Ако народниот одбор не ги преземе обврските што произлегуваат од набавката на основните средства, или банката смета дека народниот одбор нема средства со кои ги намирал побарувањата на банката, ќе се изврши продажба на основните средства на претпријатието. Во тој случај од средствата добивени со продажба на основните средства се намирваат обврските на претпријатието што произлегуваат од набавката на основните средства и обврските по долгорочните кредити, а остатокот се уплатува во корист на инвестициониот фонд на народниот одбор.

Продажбата се врши по одредбите од Уредбата за управување со основните средства на стопанските организации.

Член 22

Долгувањата на претпријатието што не ѝ се пријавени на ликвидационата управа ни по рокот определен со нејзиниот оглас, ниту ѝ биле инаку познати, ќе ги намирим по завршокот на ликвидационата постапка народниот одбор на околијата, градот односно градската општина со одделни права, ако е уплатен вишокот на паричните средства на претпријатието во негова корист, но само до висината на тој вишок.

Побарувањата спрема претпријатието што не ќе бидат пријавени ни по рокот од една година од денот на објавувањето на огласот, се гасат.

Член 23

По извршената ликвидација ликвидационата управа состави завршен ликвидационен биланс.

Завршниот ликвидационен биланс со соодветната документација ликвидационата управа го испраќа на преглед до ликвидационата комисија, најдоцна во рок од 8 дена по истекот на рокот за спроведување на ликвидацијата.

Ликвидационата комисија е должна завршниот ликвидационен биланс да му го поднесе на одобрување на народниот одбор.

Завршниот ликвидационен биланс може да се состави и пред да е извршена исплата на сите побарувања, односно пред да се извршени сите недоспели обврски.

Член 24

По одобрувањето на завршниот ликвидационен биланс, ликвидационата комисија ќе бара претпријатието да се брише од регистарот на стопанските организации.

Со одобрувањето на завршниот ликвидационен биланс ликвидационата комисија ѝ дава разрешница на ликвидационата управа.

III. САНАЦИЈА НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО ВОН ПОСТАПКАТА ЗА ПРИСИЛНА ЛИКВИДАЦИЈА

Член 25

Државните органи, стопанските и општествените организации можат, вон постапката за присилна ликвидација, да преземаат санација на претпријатието што повеќе не е во состојба да им одговара на своите стопански и општествени обврски.

Народниот одбор на околијата, градот односно градската општина со одделни права може, по сопствена иницијатива или по предлог од стопанската или општествената организација што ја презема санацијата, да определи присилна управа на претпријатието со цел да се спроведе санацијата.

Присилната управа може да ја определи Сојузниот односно републичкиот извршен совет ако ја презел тој санацијата на претпријатието.

Присилната управа на претпријатието се одредува по одредбите од оваа уредба за присилната управа на претпријатието во постапката за присилна ликвидација.

Против решението за определување присилна управа, претпријатието може да подаде жалба до соборот на производителите на републичкото народно собрание.

Ако присилната управа ја определил Сојузниот извршен совет жалбата се поднесува до Соборот на производителите на Сојузната народна скупштина.

IV. ПОРАМНУВАЊЕ НА ПОВЕРИТЕЛИТЕ ВОН ПОСТАПКАТА ЗА ПРИСИЛНА ЛИКВИДАЦИЈА

Член 26

Поверителите на претпријатието што не е во можност да им одговара на своите стопански и општествени обврски, можат да се спогодат за сразмерното намалување на своите побарувања и за начинот на нивноото намиривање, со тоа што над претпријатието да не се отвора постапка на ликвидација.

Спогодбата од претходниот став подлежува на одобрение од окружната државна арбитража на чие подрачје е седиштето на претпријатието.

Спогодбата на поверителите за сразмерното намиривање ги обврзува сите поверители на претпријатието, ако со таа спогодба се согласи мнозинството на поверителите чиишто побарувања изнесуваат повеќе од половината на долговањето на претпријатието.

V. ПРИСИЛНА ЛИКВИДАЦИЈА НА ПРЕТПРИЈАТИЈА И ДУКАНИ

а) Услови за спроведување на присилна ликвидација

Член 27

Стопанските претпријатија за кои што ќе се установи дека се неспособни за вршење на стопанските и општествените обврски, а за кои никој не презел санација, подлежат на присилна ликвидација.

Член 28

Постапката за присилна ликвидација може да се започне:

1) кога претпријатието не ги извршува постојаните придонеси на општествената заедница, и

2) кога од претпријатието ни по присилен пат не можело да се наплати паричното побарување по извршниот наслов од судот или од државната арбитража.

Член 29

За спроведувањето на постапката за присилна ликвидација надлежна е окружната државна арбитража на чие подрачје е седиштето на претпријатието.

б) Претходна постапка**Член 30**

Предлог за спроведување на присилната ликвидација може да поднесе до надлежната арбитража поверител на претпријатието, народниот одбор на општината, градот односно градската општина со одделни права и банката, како и самото претпријатие што станало неспособно да ги врши своите обврски, или ликвидационата комисија врз основа на чл. 20 од оваа уредба.

Член 31

Подносителот на предлогот е должен да докаже или да ја стори веројатна неспособноста на претпријатието за вршење на стопанските и општествените обврски. Ако подносителот на предлогот е поверител, тоа е должен да поднесе и докази за постоењето на неговото парично побарување и дека не можел присилно да го наплати.

Член 32

Претседателот на окружната арбитража определува за спроведување на постапката за присилна ликвидација ликвидационен совет кој се состои од три члена.

Претседателот на окружната арбитража определува за секој поделен случај и ликвидационен арбитер.

Член 33

Ликвидациониот совет определува еден или повеќе стручњаци со задача заедно со ликвидациониот арбитер да ја испитаат финансиско-стопанската состојба на претпријатието и за тоа да му поднесат извештај со образложено мислење дали има место за отворање на постапката за присилна ликвидација.

Член 34

Кога ликвидациониот совет, врз основа на поднесениот извештај и мислење од стручњациите и од ликвидациониот арбитер, ќе најде дека не се исполнети условите за отворање на постапката за присилна ликвидација, донесува заклучок со кој се одбива предлогот за спроведување на присилната ликвидација.

Во овој случај советот одлучува кој е должен да ги снеси трошоците на претходната постапка.

Член 35

Кога ликвидациониот совет, врз основа на поднесениот извештај и мислење од стручњациите и од ликвидациониот арбитер најде дека се исполнети условите за спроведување на постапката за присилна ликвидација, закажува расправа на која го повикува подносителот на предлогот, претпријатието спрема кое е поднесен предлогот, народниот одбор и банката при која претпријатието има текушта сметка.

По спроведената расправа ликвидациониот совет одлучува за отворањето на постапката за присилна ликвидација.

в) Санација**Член 36**

Државните органи, стопанските и општествените организации можат во текот на постапката за присилна ликвидација да дадат изјава пред надлежната арбитража за преземање санација на претпријатието.

Во изјавата мора да биде назначен износот што се обезбедува за покритие на обврските на претпријатието.

Член 37

Врз основа на дадената изјава за преземање санација, ликвидациониот совет донесува одлука за заклучување на постапката за присилна ликвидација, ако утврди дека износот што е обезбеден за покритие на претпријатието е доволен за санација.

Член 38

Со заклучувањето на постапката врз основа на дадената изјава за санација настанува обврска за органите односно организацијата што ја дала оваа изјава, солидарно со претпријатието да ги намири неговите парични обврски што настанале пред заклучувањето на постапката за присилна ликвидација, а до износот што е назначен во изјавата за преземање санација.

Обврската од претходниот став се утврдува во одлуката со која се заклучува постапката за присилна ликвидација.

Член 39

Народниот одбор односно републичкиот или Сојузниот извршен совет, кога ја презел тој санацијата, може да определи присилна управа за време додека претпријатието не излезе од стопанските тешкотии.

Присилната управа може да ја определи народниот одбор на општината, градот односно градската општина со одделни права и по предлог од други органи или организации што ја презеле санацијата на претпријатието.

Член 40

Присилната управа ја врши управникот што се назначува со решението за определување на присилна управа.

Присилниот управник ги има овластенијата на органите на претпријатието.

Присилната управа може да трае најдолго една година од денот на донесеното решение за присилна управа.

Со определувањето на присилната управа работничкиот совет и управниот одбор на претпријатието се распуштаат.

Директорот на претпријатието може да остане на должноста, со тоа да работи под надзор на присилниот управник.

Член 41

Ако до преземањето на санацијата на претпријатието дошло со негово вика, заклучувањето на постапката за присилна ликвидација поради преземање санација ги има за органите на претпријатието, неговите службеници и работници сите последици што ги има отворањето на постапката за присилна ликвидација.

Во одлуката за заклучување на постапката за присилна ликвидација ќе се утврди дали до преземањето на санацијата дошло со вика на претпријатието.

Член 42

Поверителите на претпријатието можат и во постапката на санацијата да се спогодат, на начинот предвиден во чл. 26 од оваа уредба за сразмерното намалување на своите побарувања.

г) Отворање постапка на присилна ликвидација**Член 43**

Ако во претходната постапка не дојде до преземање санација а се исполнети условите за присилна ликвидација, ликвидациониот совет донесува одлука за отворање постапка за присилна ликвидација.

Со истата одлука ликвидациониот совет го именува ликвидациониот управник на претпријатието.

Член 44

Одлуката за отворање на постапката за присилна ликвидација ликвидациониот совет ја објавува во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Одлуката одделно се испраќа: до претпријатието над кое се отвора постапката за присилна ликвидација, до подносителот на предлогот, до народниот одбор и до банката при која претпријатието има текушта сметка.

Отворањето на постапката за присилна ликвидација окружната арбитража ќе го пријави за запишување во регистарот на стопанските организации.

Член 45

Одлуката за отворање на постапката за присилна ликвидација содржи:

- 1) означување на ликвидациониот совет;
- 2) име и службено седиште на ликвидациониот арбитер;
- 3) назив и седиште на претпријатието над кое се отвора постапката;
- 4) диспозитив за отворање на постапката за присилна ликвидација;
- 5) име и адреса на ликвидациониот управник;
- 6) покана до поверителите своите барачки со цитирање на доказите да му ги пријават на ликвидациониот совет најдоцна во рок од 30 дена по објавувањето на одлуката за отворање на постапката за присилна ликвидација со укажување на последиците ако се пропушти пријавата;
- 7) место, ден и час на рочиштето за испитување на барачите;
- 8) покана до должниците на претпријатијата своите долгови без одлагање да ги намират.

д) Правни последици на отворањето на постапката за присилна ликвидација

Член 46

Правните последици на отворањето на постапката за присилна ликвидација настануваат со денот на објавувањето на одлуката за отворање на постапката за присилна ликвидација во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Надлежната арбитража може да ги ограничува овластенијата на органите на претпријатието и другите лица овластени на негово застапување и пред објавувањето на одлуката за отворање постапка за присилна ликвидација.

Арбитражата е должна ограниченијата на овластенијата на органите односно лицата од претходниот став да ги огласи на обичаен начин.

Член 47

Од денот на отворањето на постапката за присилна ликвидација претпријатието може да ги извршува само текуштите и веќе започнатите работи.

Претпријатието може да склучува нови договори само со цел да се завршат започнатите а уште незавршени работи.

Член 48

Правните работи на претпријатието во присилна ликвидација што ги преминуваат рамките на текуштите и веќе започнатите работи, немаат правна важност.

Поверителите на претпријатието имаат право да ги напаѓаат сите правни дејствија на претпријатието сторени за последната година со кои се оди кон оштетување на поверителите или го смеќава нивното рамномерно намиривање.

Поверителите можат да ги напаѓаат и неоснованите исплати извршени за време од три месеци по отворањето на постапката за присилна ликвидација, на име плати на работниците и службениците преку износите на пресметаните плати. Овие износи паѓаат на товар на членовите на работничкиот совет, управниот одбор, директорот и другите раководни службеници во претпријатието, ако знаеле или можеле да знаат за стопанските тенкотии во кои се наоѓа претпријатието па и покрај тоа определувале исплати преку износите на пресметаните плати.

Поверителите не можат да го истакнат барањето по претходниот став, ако до присилната ликвидација дошло поради објективни околности независни од волјата на работниот колектив.

Член 49

Двостраните товарни договори склучени со претпријатието пред отворањето на постапката на присилната ликвидација ќе се извршат и натаму освен ако обете страни се откажат од исполнувањето на договорот, или ако претпријатието во ликвидација како купувач или примател на услуги по барање од својот содоговорач, не ја обезбеди противвредноста.

Ако претпријатието не е во состојба да го изврши договорот склучен пред отворањето на постапката за присилна ликвидација, втората страна го задржува правото да бара надокнада за штетата што ѝ е сторена со неисполнување на договорот.

Член 50

Од денот на отворањето на постапката за присилна ликвидација сите барачки спрема претпријатието со рок се сметаат како досеали.

Со истиот ден престануваат да течат каматите на побарувањата спрема претпријатието што се намириваат од ликвидационата маса.

Паричните барачки спрема претпријатието што имаат за предмет повремени чинидби, се претвораат во еднократни чинидби спрема нивната вредност на денот на отворањето на постапката за присилна ликвидација, чијашто висина је определува ликвидациониот совет.

Со пријавата на барачката во ликвидационата маса се прекинува нејзиното застапување.

Член 51

Со денот на отворањето на постапката за присилна ликвидација престануваат функциите на органите на претпријатието.

Истиот ден органите на претпријатието му ја предаваат должноста на ликвидациониот управник.

Примопредавањето на должноста се врши во присуство на ликвидациониот арбитер или лицето што ќе го овласти тој и за неа се состави примопредавен биланс.

Член 52

Додека трае постапката за присилна ликвидација, директорот, одговорниот службеник за книговодството и другите раководни службеници должни се по барање од ликвидациониот совет да останат на должноста, но најповеќе една година.

Другите работници и службеници на претпријатието можат да го откажат работниот однос.

Ликвидациониот управник може таквиот отказ да не го уважи, ако смета дека тоа го бараат интересите на претпријатието.

Додека трае ликвидационата постапка работниците и службениците имаат право на плати до износите предвидени со тарифните ставови во тарифниот правилник. Евентуални отстапувања од тарифниот правилник одобрува народниот одбор.

Член 53

Работниците и службениците што биле членови на работничкиот совет во периодот од една година пред отворањето на постапката за присилна ликвидација, а со чија вина претпријатието дошло во невозможност да ги извршува своите обврски, го губат правото за 1—2 години по заклучувањето на постапката за присилна ликвидација да бидат избирани во органите на која и да е стопанска организација.

Работниците и службениците што биле членови на управниот одбор во периодот од една година пред отворањето на постапката за присилна ликвидација, а со чија вина претпријатието дошло во невозможност да ги извршува своите обврски, го губат правото за 1—3 години по заклучувањето на постапката за присилна ликвидација да бидат избирани во органите и назначени на раководни функции на која и да е стопанска организација или орган на државната управа.

Лицето што било директор на претпријатието во периодот од една година пред отворањето на постапката за присилна ликвидација, а со чија вина претпријатието дошло во невозможност да ги извршува своите обврски, го губи правото за 1—5 години по заклучувањето на постапката за присилна ликвидација да биде избирано во органите или назначено на раководна функција на која и да е стопанска организација или орган на државната управа. Лицата што во истото време имале други раководни функции во претпријатието (комерцијален директор, директор на стопанско-сметковното одделение, шеф на книговодството, шеф на погонот, главен инженер, раководни-

теј на продавница и работилница и сл.), ги губат тие права за 1—3 години.

Степенот на одговорноста на поодделни лица од претходните ставови, како и времето за кое не можат да бидат избирани во органите на стопанската организација односно назначени на раководни функции, го утврдува ликвидациониот совет во одлуката за заклучување на постапката за присилна ликвидација.

Член 54

Со денот на отворањето на постапката за присилна ликвидација се гасат сите фондови на претпријатието, а постоеќите средства од тие фондови ќе се употребат за намурување на поверителите на претпријатието, освен средствата на амортизациониот фонд, кои му се предаваат на народниот одбор на околината, градот односно градската општина со одделни права на чие подрачје е седиштето на претпријатието. Народниот одбор е должен овие средства да ги внесе во својот ликвидационен фонд.

Член 55

Претпријатието против кое е поднесен предлог за отворање постапка за присилна ликвидација должно е да им ги стави на располагање на определените стручњаци и на ликвидациониот арбитер сите потребни податоци и обавести.

Членовите на работничкиот совет и управниот одбор, како и директорот и сите други службеници и работници на претпријатието спрема кое е поднесен предлог за отворање постапка за присилна ликвидација, без обзир дали нивните функции престанале, должни се на ликвидациониот управник да му ги дадат сите потребни податоци и обавести.

Член 56

Кога ликвидациониот арбитер и ликвидациониот управник во текот на постапката за присилна ликвидација ќе најдат дека постојат елементи на кривично дело или други казниви дејствија, ќе го известат за тоа јавното обвинителство, односно државниот орган надлежен за водење на постапката.

г) Ликвидациона постапка

Член 57

Ликвидациониот управник ги има сите должности и права на органите на претпријатието.

Член 58

Ликвидациониот управник е должен особено:

- 1) да се грижи како добар стопанин текуштите работи на претпријатието и натаму несмејавано и целесобразно да се извршуваат;
- 2) да формира комисија за инвентарисање на обртните и основните средства на претпријатието по прописите што постојат како и да состави биланс на претпријатието со состојбата на денот на отворањето на постапката за присилна ликвидација;
- 3) да ги присобере и обезбеди средствата на претпријатието односно личност;
- 4) да ги оствари побарувањата и да ги вносни обртните средства на претпријатието;
- 5) да ги приведе кон крај започнатите спорови што се однесуваат до имотот на претпријатието;
- 6) да отвори во банката нова текуща сметка на претпријатието и да го депонира својот позитив;
- 7) во согласност со ликвидациониот закон да состави претсметка на трошоците на присилната ликвидација, и да ја поднесе на одобрение до ликвидациониот совет.

Одлука за признавање оправдани материјални утврдени при инвентарисањето на основните и обртните средства донесува ликвидациониот арбитер по предлог од ликвидациониот управник.

Член 59

Но барање од ликвидациониот управник, а по одобрение од ликвидациониот арбитер, народниот одбор на околината, градот односно градската општина со

одделни права ќе обезбеди потребен кредит за извршување на текуштите и веќе започнатите работи, како и за покритие на трошоците на постапката за присилна ликвидација спрема претсметката одобрена од ликвидациониот совет.

За кредитите од претходниот став банката има право на првенствена наплата.

Член 60

Ликвидациониот арбитер врши надзор над целокупното пословање на ликвидациониот управник.

Ликвидациониот арбитер може на ликвидациониот управник да му дава задолжителни упатства, против кои ликвидациониот управник може да му става приговор на ликвидациониот совет кој за нив конечно одлучува.

Ликвидациониот управник поднесува писмен месечен извештај до ликвидациониот арбитер за состојбата на пословањето на претпријатието, како и кога ќе го побара тоа ликвидациониот арбитер.

Член 61

Ликвидациониот управник кој не ги исполнува со успех своите должности, како и од други оправдани разлози, ликвидациониот совет може, по предлог од заинтересирани лица или по сопствена иницијатива, да го разрши од должноста и да назначи нов ликвидационен управник.

Поверителите на претпријатието можат да бараат изземање на ликвидациониот управник. За тоа барање решава ликвидациониот совет.

Ликвидациониот управник има право на награда чијашто висина ја определува ликвидациониот совет.

е) Испитување на барачките

Член 62

Испитувањето на барачките на ликвидационите поверители се врши на рочиштето за испитување на барачките пред ликвидациониот совет.

На рочиштето за испитување на барачките учествуваат ликвидациониот управник, ликвидациониот арбитер и оние поверители што ги пријавиле своите барачки во рокот определен за пријава на барачките, како и директорот на претпријатието или друг раководен службеник односно претседателот на управниот одбор.

Ликвидациониот управник и сите присутни поверители должни се по повод секоја пријавена барачка да се изјаснат на рочиштето дали ја признаваат или оспоруваат.

Барачките пријавени по истекот на рокот за пријавување ќе се испитаат на одделното рочиште што ќе го определи ликвидациониот совет, но поверителите на тоа рочиште не можат да ги оспоруваат веќе од порано признаените барачки.

Поверителите можат своите барачки да ги пријавуваат се до заклучувањето на рочиштето на кое се расправа за главната делба.

Член 63

Барачката во постапката на присилна ликвидација се смета утврдена кога ќе ја признае ликвидациониот управник и не ја оспори нивен од присутните поверители на рочиштето.

Член 64

Поверителите чии барачки на рочиштето за испитување на барачките се оспорени можат во рок од 15 дена по завршеното рочиште да ги утврдуваат тие свои барачки со тужба против лицата што ги оспориле тие барачки.

За одлучување по тие тужби надлежен е ликвидациониот совет.

Член 65

Поверителите чии барачки се утврдени можат да започнат спорови за напаѓање и во сие случаи во кои ликвидациониот управник тие спорови не ги започнал.

ж) Намирување на ликвидационите поверители

Член 66

Ликвидациона маса е вновчената актива на претпријатието.

Основните средства не се внесуваат во ликвидационата маса, туку му се предаваат на народниот одбор на околицата, градот односно градската општина со одделни права на чие подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието односно погонот или работната единица.

Со преземањето на основните средства народниот одбор ги презема правата и обврските на претпријатието што произлегуваат од набавката на основните средства и долгорочните кредити кај банката.

Ако народниот одбор не ги преземе обврските што произлегуваат од набавката на основните средства, или банката смета дека народниот одбор нема средства со кои би ги намирал побарувањата на банката, ќе се изврши продажба на основните средства. Во тој случај од средствата добивени со продажбата на основните средства ќе се намират обврските на претпријатието што произлегуваат од набавката на основните средства и обврските по долгорочните кредити, а остатокот се уплатува во корист на инвестициониот фонд на народниот одбор.

Продажбата се врши по одредбите од Уредбата за управување со основните средства на стопанските организации.

Член 67

Пред да се пристапи кон намирување на ликвидационите поверители, од ликвидационата маса ќе се издвои износот потребен за исплата на трошоците на ликвидационата постапка, а првенствено за исплата на кредитот што го обезбедил народниот одбор по отворањето на постапката за присилна ликвидација.

Член 68

За исплата спорните побарувања и условните барачки од ликвидационата маса ќе се издвои сразмерниот дел согласно со одлуката за делбата, а исплатата ќе се изврши откако ќе биде утврдено побарувањето односно условот исполнет.

Висината на така издвоениот дел го определува ликвидациониот совет по предлог од ликвидациониот арбитер.

Член 69

Од ликвидационата маса поверителите се исплатуваат по овој ред:

- 1) обврските за покритие на општите општествени потреби;
- 2) заводот за социјално осигурување за своите побарувачки;
- 3) банката за наплата на постојаните обртни средства;
- 4) поверителите на претпријатието, сразмерно со висината на своите утврдени побарувања;
- 5) работниците и службениците за наплата на побарувања што произлегуваат од нивниот работен однос со претпријатието пред отворањето на постапката за присилна ликвидација, до пресметковниот платен фонд.

з) Делба на ликвидационата маса

Член 70

Кон делба на ликвидационата маса се пристапува кога поголемиот дел од имотот што влегува во ликвидационата маса ќе биде претворен во пари.

Делбата на ликвидационата маса се врши постапно, спрема состојбата на паричната актива.

Член 71

Ликвидациониот совет врз основа на поднесениот предлог од ликвидациониот управник и забелешките од ликвидациониот арбитер донесува нацрт за главната делба на ликвидационата маса.

Член 72

Ликвидациониот совет го испраќа нацртот за главната делба на ликвидационата маса до ликвидациониот управник, до ликвидациониот арбитер и до сите

поверители чин барачки се утврдени со покана на рочиштето за расправа по тој нацрт.

Одлука за главната делба донесува ликвидациониот совет по расправата за нацртот.

Член 73

На рочиштето за расправа за нацртот поверителите можат да изнесуваат свои приговори за нацртот.

За поднесените приговори ликвидациониот совет одлучува со одлуката за главната делба.

Член 74

Намирувањето на поверителите се врши по редот определен со оваа уредба и тоа така што поверителите од претходниот ред да ги исклучуваат поверителите од наредниот ред се до своето наполно намирување, а поверителите од ист ред се намируваат во ист сразмер, ако паричните средства не се доволни за нивно наполно намирување.

Член 75

Дополнителните делби се вршат согласно правилата определени со оваа уредба освен што одлуката за дополнителна делба ја донесува ликвидациониот арбитер.

Член 76

Врз основа на одлуката за делба ликвидациониот управник ги исплатува ликвидационите поверители во рок од 15 дена по приемот на одлуката.

Член 77

Откога ќе биде ликвидационата маса вновчена и преостанатиот дел на ликвидационата маса е сосем од беззначителна вредност, или откако за сите оспорени барачки ќе биде донесена правосилна одлука, се пристапува кон завршната делба.

с) Заклучување на постапката

Член 78

Откога ќе го прими извештајот од ликвидациониот управник дека сите односи од постапката за присилна ликвидација се завршени, ликвидациониот арбитер поднесува до ликвидациониот совет предлог за заклучување на постапката за присилна ликвидација.

Одлуката за заклучување на постапката за присилна ликвидација ликвидациониот совет је објавува во републичкиот службен лист.

Член 79

Кога одлуката за заклучување на постапката за присилна ликвидација ќе стане правосилна ликвидациониот совет определува бришење на претпријатието односно дуќанот од регистарот.

Претпријатието односно дуќанот над кој е заклучена постапката за присилна ликвидација престанува да постои како правно лице со денот на неговото бришење од регистарот на стопанските организации.

Член 80

По заклучувањето на постапката за присилна ликвидација ликвидациониот управник поднесува до ликвидациониот совет за своето послување завршен извештај.

Ликвидациониот совет, откако ќе го испита извештајот, му дава на ликвидациониот управник разрешница односно во случај на неправилност презема против него соодветни мерки.

и) Правни лекови

Член 81

Против одлуката од ликвидациониот арбитер, ликвидациониот управник може да се жали до ликвидациониот совет во рок од 5 дена од примеот на одлуката.

Одлуката на ликвидациониот совет е конечна.

Против одлуката од ликвидациониот совет за одбивање на отворањето на постапката за присилна ликвидација, за отворањето на постапката за присилна ликвидација, за утврдувањето на барачките, за одлу-

чувањето по споредните барачки и за напаѓањето, за главната делба, за заклучувањето на постапката за присилна ликвидација, може во рок од 15 дена по приемот на одлуката да се подаде жалба до републичката државна арбитража, чијашто одлука е коначна. Жалбата го задржува решението од извршување.

VI. КАЗНЕНИ МЕРКИ ПОРАДИ ПОВРЕДИ НА ОДРЕДБИТЕ ОД ОВАА УРЕДБА

Член 82

Со парична казна од 20.000 до 1.000.000 динари ќе се казни претпријатието што настанало со спојување на две или повеќе претпријатија или со делба на претпријатието или кому што е приносно претпријатието ако спојувањето, делбата односно припојувањето не е извршено врз основа на примопредавниот биланс во смисла на одредбата од чл. 13 на оваа уредба.

За дејствието од претходниот став ќе се казни и одговорното лице во претпријатието со парична казна до 10.000 динари ако неговото дејствие не претставува кривично дело.

Член 83

Со парична казна до 10.000 динари ќе се казни членот на ликвидационата комисија, членот на ликвидационата управа односно ликвидаторот и управникот на ликвидацијата ако својата должност ја врши невнимателно или спротивно на одредбите од оваа уредба, ако неговото дејствие не претставува кривично дело.

Член 84

Со парична казна до 10.000 динари ќе се казни:

а) директорот на претпријатието односно друго одговорно лице во претпријатието ако примопредавањето на претпријатието помеѓу дотогашните органи на претпријатието и ликвидационата управа во смисла на чл. 13 од оваа уредба не се изврши врз основа на инвентарисањето на материјалните средства и пописот на правата и обврските на претпријатието;

б) директорот, членот на работничкиот совет, членот на управниот одбор како и секој работник и службеник на претпријатието, како и лицето чиј работен однос со претпријатието престанал, ако на ликвидационата управа не ѝ ги даде, по нејзино барање, податоците во поглед на поранешното пословање на претпријатието или неговата работа во претпријатието.

Член 85

На повредите на одредбите од оваа уредба и на постапката за примена на казнените и други мерки предвидени со неа ќе се применуваат и одредбите на чл. 75 до 83 од Уредбата за управување со основните средства на стопанските организации.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 86

Ликвидациите започнати пред да влезе во сила оваа уредба треба да се довршат по прописите што важеле досега и од органите што биле надлежни за тоа по прописите што важеле досега.

Член 87

Поблиски прописи за постапката за редовни ликвидации ќе донесува сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет.

Член 88

Правила за постапката за присилна ликвидација ќе донесува пленумот на Главната државна арбитража.

Член 89

Против одлуките од државните органи донесени во вршењето правото на надзор по одредбите од оваа уредба претпријатието не може да води управен спор.

Член 90

Оваа уредба влегува во сила денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р. п. бр. 314

18 декември 1953 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

426.

✓ Врз основа на чл. 20 тач. 1 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

ОСНОВНА УРЕДБА ЗА УСТАНОВИТЕ СО САМОСТОЈНО ФИНАНСИРАЊЕ

I. Основни одредби

Член 1

Установи со самостојно финансирање се установите што вршат јавна служба и со својата дејност остваруваат приходи со кои можат да ги покријат, во целост или делум, своите расходи, и кои се основани како установи со самостојно финансирање или како такви се прогласени со решение од надлежниот државен орган.

Како јавна служба, во смисла на оваа уредба, се смета комуналната, научната, културната, просветната, здравствената, или социјалната дејност, како и дејноста што има за цел да ги задоволува општите потреби на населението или да уапредува поодделни гранки на управата или на стопанството.

Установите со самостојно финансирање не можат да се занимаваат со производство, освен ако производството служи исклучиво за целите заради кои установата е основана или како споредна дејност со овие цели.

Не можат да се осниваат установи со самостојно финансирање за вршењето на стопанските дејности цитирани во чл. 10 од Уредбата за оснивање претпријатија и дуќани.

Член 2

Установи со самостојно финансирање (во натамошниот текст: установи) осниваат Сојузниот извршен совет, републичкиот извршен совет, извршниот совет на автономната единица, народниот одбор на околината (градот, градската општина со одделни права) и народниот одбор на општината.

Решенијата на Сојузниот извршен совет за оснивање на установи се објавуваат во „Службениот лист на ФНРЈ“, а решенијата за оснивање на други установи се објавуваат во републичките службени листови.

Сојузниот односно републичкиот извршен совет може да пропише технички услови за оснивање установи на народните одбори, као и услови во поглед на стручноста на персоналот на тие установи.

Член 3

Установи може да оснива со своја одлука и стопанската комора, стопанската и општествената организација или самоуправната установа.

За оснивање на установите од претходниот став потребно е одобрение од народниот одбор на околината (градот, градската општина со одделни права) на чие подрачје установата се оснива. Со решението за оснивање на установата се поднесуваат на одобрение и правилата на установата.

Против решението од народниот одбор со кое се одбива издавање на одобрението, оснивачот може да изјави жалба во рок од 15 дена по приемот на решението до републичкиот извршен совет.

Решенијата за оснивање на установите од ст. 1 на овој член се објавуваат во републичките службени листови.

Положбата на установите од ст. 1 на овој член ја регулира со својот статут организацијата што ја оснива установата држејќи се за начелата од оваа уредба.

Претсметката на приходите и расходите и завршната сметка на установите од ст. 1 на овој член ги одобрува оснивачот на установата.

Сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет може да донесува pobliski прописи за примена на одредбите од оваа уредба на установите од ст. 1 од овој член.

Член 4

Установите самостојно поскуваат и располагаат со своите приходи во границите на претсметката на приходите и расходите, на прописите и своите правила.

Член 5

Установите се финансираат врз основа на своите одделни претсметки на приходите и расходите, што само со вишокот на приходите односно вишокот на расходите влегуваат во соодветниот буџет, спрема тоа кој државен орган е надлежен за работите и задачите на установата.

Претсметката на приходите и расходите на установата е составен дел од буџетот како одделен прилог, и се одобрува заедно со буџетот.

Кој изнес од вишокот на приходите на установата ќе влезе во буџетот а кој во фондовите на установата одлучува органот што ја одобрува претсметката на установата при одобрувањето на претсметката.

Претсметката на приходите и расходите на установата што е основана во текот на годината ја донесува органот што ја основал установата.

Член 6

Установите имаат својство на правно лице.

Установите за своите обврски одговараат со средствата од својата претсметка на приходите и расходите. Финансиранието на работниците и службениците. Ако обврските на установата не можат да се намираат од овие средства, се намираат од средствата на буџетот, доколку органот што ја одобрува претсметката на установата дал за тие обврски своја согласност.

Член 7

Установите можат да имаат фондови со кои самостојно располагаат: фонд за наградување на работниците и службениците (фонд за наградување) и фонд за замела и дополнување на основните средства и за големи поправки (фонд за замена и дополнување), како и други фондови.

Со решението за оснивање на установата се определува кои фондови може да формира установата.

Средствата на фондовите од ст. 1 се формираат од сопствените приходи што ќе ги оствари установата во текот на годината, изземајќи ги дотациите.

На установите можат да им се доделуваат дотации од буџетот во фондот за замена и дополнување.

Член 8

Вишокот на приходите се постигнува било што во текот на годината ќе се оствари поголем приход од сопствените приходи планирани со претсметката, било што со успешната организација на поскувањето ќе се намалат планираните расходи без штета по квалитетот на услугите односно производите.

Вишокот на приходите се утврдува со завршната сметка на установата на крај на годината.

Член 9

Во фондот за наградување може од остварениот вишок на приходите преку планираниот да се внесе определен процент. Овој процент го определува органот што ја одобрува претсметката на приходите и

расходите и се искажува во претсметката на установата.

Процентот од претходниот став може да се определи и во форма на скала.

Преостанатиот дел од остварениот вишок на приходите преку планираниот се внесува во фондот за замена и дополнување.

Органот надлежен за распределба на вишокот на приходите може да донесе одлука еден дел од тој вишок да се пренесе во наредната година за покритие на редовните расходи по претсметката на установата.

По исклучок од одредбите на претходните ставови од овој член на здравствените установи ќе се применуваат во поглед на распоредот на вишоците на приходите односно формирањето на фондовите одредбите од Одлуката за финансирањето и поскувањето на здравствените установи („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 14/53).

Член 10

Одредбите од оваа уредба за оснивањето на установите важат и за прогласувањето на установите со самостојно финансирање.

II. Оснивање на установата

Член 11

Решението за оснивање на установата содржи:

- 1) назив на установата и нејзино седиште;
- 2) делокруг односно задачи на установата;
- 3) податоци за имотот на кој установата има право на управување;
- 4) орган на управувањето со установата, како и начин на формирањето и составот на колективниот орган ако со установата управува колективен орган;
- 5) назначување на државниот орган надлежен за работите и задачите на установата.

Решението за оснивање на установата може да ги содржи и овластенијата на наредбодавецот во границите на одредбите од оваа уредба.

Член 12

Установите се регистрираат кај народниот одбор на околицата (градот, градската општина со одделни права) на чие подрачје е седиштето на установата.

Поблиски прописи за регистрацијата на установите донесува сојузниот Државен секретар за работи на општата управа и за буџет.

III. Органи на управувањето со установата

Член 13

Органите на управувањето со установата се индивидуални (управник, директор, старешина на администрацијата), или колективни.

Ако со установка управува колективен орган, установата мора да има покрај колективен орган и старешина на установата.

Член 14

Ако со решението за оснивање на установата е определен колективен орган на управувањето, со правилата на установата се определува, согласно со решението за оснивање, начинот на формирањето и составот на колективниот орган на управувањето, со тоа што работниот колектив да може да избира најмногу една третина членови на колективниот орган на управувањето.

Старешината на установата по својата функција е член на колективниот орган на управувањето.

Член 15

Органот на управувањето со установата: ги предлага правилата, претсметката на приходите и расходите и завршната сметка на установата.

Со правилата на установата се определуваат и другите работи во делокругот на органот на управувањето.

Член 16

Старешината на установата непосредно раководи со посочувањето на установата и одговорен е за извршувањето на претсметката на приходите и расходите. Тој ги назначува службениците и прима на работа работници и донесува решенија за нивните работни односи.

И) жалбите против решенијата за работните и службеничките односи и за платите, како и по жалбите против другите управни акти од старешината на установата решава државниот орган надлежен за работите и задачите на установата, ако го прописите што постојат за тоа не е надлежен некој друг орган.

Член 17

Правата и должностите на органот на управувањето со установата се распределуваат со прописите на установата.

Ваклучоците на колективниот орган на управувањето задолжителни се за старешината на установата.

Старешината на установата може секој заклучок од колективниот орган на управувањето за кој смета дека им е спротивен на прописите или наредбите од надлежните државни органи, или дека не е во согласност со јавната служба поради која е основана установата, временно да го запре од извршување и за тоа веднаш да го известат државниот орган надлежен за работите и задачите на установата. Овој орган е должен веднаш, а најдоцна во рок од 30 дена, да донесе решение по спorno прашањето.

Ако органот од претходниот став во рок од 30 дена не донесе решение по спorno прашањето, заклучокот на колективниот орган на управувањето е задолжителен за старешината на установата.

Член 18

Одредбите од оваа уредба за органите на управувањето со установата ќе се применуваат само во случај ако управувањето со установата не е регулирано со посебни прописи за поодделни граници на управата или ако со решението за основање на установата не е определено поинаку.

IV. Правила на установата

Член 19

Секоја установа мора да си има свои правила.

Правилата на установата содржат одредби за организацијата на установата, нејзини задачи или работи, како и начин на посочувањето на установата.

Правилата на установата содржат особено:

1) органи на установата, како и поблиски одредби за начинот на формирањето и составот на колективниот орган ако со установата управува колективен орган;

2) права и должности на органите на установата, како и нивни меѓусебни односи;

3) начин на финансиското посочување и одредби за калкулација на цените на услугите односно производите;

4) сите видови приходи што ги остварува установата;

5) начин за распределба на фондовите со кои установата самостојно располага;

6) начин за давање награди и премии на службениците и на работниците на установата;

7) организација на администрацијата и систематизација на работните места.

Правилата на установата ги донесува органот што ја основал установата.

V. Финансиско посочување на установата

Член 20

Во претсметката на приходите и расходите на установата се планираат сите приходи и расходи во бруто износ.

Установата е должна во својата претсметка на приходите и расходите да ги предвиди сите приходи што може со своето посочување да ги оствари.

Член 21

На установата што од своите приходи не може да ги покрие своите расходи може да ѝ се додели дотација од буџетот.

Член 22

Претсметката на приходите и расходите и претсметките на фондовите на установата ги извршуваат наредбодавецот за извршување на претсметката и сметкополагачот.

Член 23

Наредбодавец за извршување на претсметката е старешината на установата.

Член 24

Наредбодавец за извршување на претсметката може определени овластенија во поглед на извршувањето на претсметката делум да ги пренесе со писмено решение на помошниот наредбодавец.

Помошниот наредбодавец не може натаму да ги пренесува наредбодавските овластенија.

Член 25

Одлуките, упатствата и наредбите од колективниот орган на управувањето, односно од државниот орган надлежен за работите и задачите на установата, во поглед на располагањето и ракувањето со паричните средства по претсметката и фондовите на установата задолжителни се за наредбодавците за извршување на претсметката.

Ако наредбодавецот смета дека одлуката, упатството или наредбата за располагање и ракување со паричните средства им е спротивно на прописите или на правилата на установата, или дека не е во согласност со јавната служба поради која установата е основана, може да бара за тоа да донесе одлука надлежниот државен секретар за работи на општата управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор. Ова барање ја задржува одлуката, упатството односно наредбата од извршување.

Член 26

Наредбодавецот за извршување на претсметката за својата работа му е одговорен на колективниот орган на управувањето односно на државниот орган надлежен за работите и задачите на установата, а во поглед на финансиското и материјалното посочување и на надлежниот државен секретар за работи на општата управа и за буџет, односно на претседателот на народниот одбор.

Член 27

Правата и должности на наредбодавецот за извршување на претсметката се:

1) да располага со сите средства одобрени во претсметката на установата;

2) да раководи со употребата на инвентарот, материјалите и на друг имот дадени на управување на установата, како и да се грижи што имот да се употребува најкорисно по заедницата во согласност со целите и задачите на установата;

3) да располагаат со средствата од фондовите на установата во согласност со прописите со кои се фондовите установени;

4) да се грижи за правилната и навременатаплата на сите приходи, како и за навремената уплата на приходите во корист на текушата сметка на установата, односно на средствата издвоени во корист на фондовите;

5) да се грижи за правилното ракување со туѓите средства (депозити);

6) да води надзор над финансиското и материјалното посочување на сметкополагачите и на ракувачите со имотот;

7) да врши вршани по претсметката на установата во границите на овластението;

8) да усвојува и во пропишаните срокови да испраќа на одобрение предлози на годишните претсметки и расходите и предлози на тримесечните планови;

9) да ги усвојува и во пропишаните срокови да ги испраќа тримесечните извештаи за извршување на претсметката на приходите и расходите, како и годишната завршна сметка по претсметката на приходите и расходите на установата.

Член 28

Органот што ја основал установата може да ги ограничи овластувањата на наредбодавецот наведени во претходниот член.

Член 29

Сметкополагачот, како раководител на сметководството на установата е должен:

1) да ракува со средствата по претсметката, со средствата на одделните фондови, депозити и текутни сметки, а врз основа на писмена наредба од наредбодавецот;

2) да организира и раководи со евиденцијата за извршувањето на претсметката на приходите и расходите, со претсметките на приходите и расходите на фондовите, као и со евиденцијата за депозитите и текушните сметки;

3) да организира и раководи со евиденцијата за состојбата и редноста на имотот;

4) да изработува предлози на претсметките и тримесечните планови, врз основа на упатствата и наредбите од својот наредбодавец;

5) да составува тримесечни извештаи и годишна завршна сметка за остварените приходи и извршените расходи.

Сметкополагачот му е одговорен за својата работа на наредбодавецот.

Член 30

Установата може со вирман да врши измени на намената и висината на средствата предвидени во претсметката.

Со вирманисање не можат да се наголемат личните расходи.

Член 31

Во случај на нерамномерно притечување на приходите установата може да користи кредит кај банката по посебни прописи.

Банката може давањето на кредитот да го обуслови со прибавување гаранција од државниот орган надлежен за работите и задачите на установата и од надлежниот државен секретар за работи на општата управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор.

Член 32

Установата ја извршува претсметката на приходите и расходите преку тримесечни, а по потреба и преку месечни планови.

Тримесечните планови, без обзир дали установата со свои приходи ги покрива расходите или прима дотации од буџетот, ги одобрува надлежниот државен секретар за работи на општата управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор. Надлежниот државен секретар за работи на општата управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор ги одобрува и месечните буџетски планови на установата што прима дотација од буџетот.

Член 33

Установата може во текот на годината да ја наголеми претсметката на расходите ако го позволява тоа наголемувањето на приходите, со тоа што со наголемувањето на претсметката на расходите да не може да се наголеми предвидената дотација доколку установата прима дотација од буџетот.

Наголемувањето на претсметката на расходите на установата го одобрува извршниот совет односно народниот одбор.

Член 34

Установата го врши финансиското послужување преку текушната сметка кај банката. Остварените приходи и дотации од буџетот установата ги вложува на својата текушта сметка.

Установата самостојно располага со средствата на текушната сметка. Банката е должна да го изврши наредбата на установата за исплата во границите на расположивите средства на текушната сметка.

Член 35

Издвоените средства во корист на поодделни фондови, установата ги полага поединечно за секој фонд на одделните (наменските) сметки кај банката.

Средствата од овие фондови можат да се користат исклучиво за целите за кои се наменети односните фондови.

Член 36

Доколку со одредбите од оваа уредба за финансиското послужување на установата не е определено поинаку, на финансиското послужување на установата аналогно ќе се применуваат одредбите од Уредбата за извршување на буџетот.

VI. Плати на службениците и работниците на установата

Член 37

Платите на службениците на установата и условите за нивното напредување, како и платите на работниците на установата се определуваат со посебни прописи.

Ако платите на службениците и работниците на установата не се определени со посебни прописи, платите на службениците на установата ќе се определуваат по прописите за платите и напредувањето на службениците на државните органи со тоа што на овие службеници нема да им се определуваат зивањата на управни службеници, а платите на работниците на установата ќе се определуваат по прописите за платите на работниците запослени во државните наместива и установи.

Член 38

Органот што ја основал установата може да одлучи дел од платата на службениците и работниците да се исплатува и од остварениот вишок на приходите на установата.

Член 39

На службениците и на работниците на установите можат да им се доделуваат награди од фондот за наградување во определен процент од нивната основна плата. Од фондот за наградување претходно може да се издвои еден износ за премии.

Начинот за давање награди и премии на службениците и работниците се определува со правилата на установата.

Член 40

Ако здравствените и социјалните установи (училишнички домови, детски јасли, детски градинки, обединишта и др.) се финансираат на начинот пропишан со оваа уредба, средствата за фондот за наградување можат да се формираат само со намалување на управните трошоци, со тоа што тоа намалување да не влијае на квалитетот на услугите што ги вршат овие установи.

VII. Права и должности на државните органи спрема установата

Член 41

Надзор над работата и послужувањето на установата врши државниот орган надлежен за работите и задачите на установата, а во поглед на финансиското и материјалното послужување и надлежниот државен секретар за работи на општата управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор.

Член 42

Правата и должностите на државниот орган надлежен за работите и задачите на установата се:

1) назначување управник (директор, старешина на администрацијата) односно старешина на установата;

2) одобрување на систематизацијата на местата во установата, во согласност со органот за систематизација;

3) давање согласност за распоредот на вишокот на приходите во поодделни фондови, врз основа на извршениот преглед на завршната сметка на установата.

Член 43

Државниот орган надлежен за работите и задачите на установата, во согласност со надлежниот државен секретар за работи на опшната управа и за буџет односно со народниот одбор, може:

1) да ги пропише цените за услугите што ги врши поодделни установи или видови на установи, односно да ги пропише цените на производите;

2) да ја определи намената на паричните средства на установата;

3) да ја ограничи употребата на средствата на фондовите на установата;

4) да го пропише начинот на вршењето на услугите од страна на установата;

5) да определи поодделни категории лица да бидат делум или напoлно ослободени од плаќањето на услугите.

Ако со примена на некоја од мерките од претходниот став се наголеми трошоците односно се намалат приходите на установата, органот што ги определува тие мерки е должен да ѝ обезбеди на установата покривите на наголемените трошоци односно намалените приходи.

Член 44

Работите цитирани во чл. 42 и 43 од оваа уредба државниот орган ги врши со донесување на писмено решение.

Против решението на државниот орган установата има право на жалба до Сојузниот односно републичкиот извршен совет во рок од 15 дена по приемот на решението.

Член 45

Контрола на извршувањето на претсметката на приходите и расходите и на послужањето по претсметките на фондовите на установата врши надлежниот државен секретар за работи на опшната управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор.

Надлежниот државен секретар за работи на опшната управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор утврдува дали редно и во целост се остваруваат приходите, како и дали примените средства се трошат спрема нивната намена и во границите определени со претсметката. Овој орган ја контролира фактичната намена и законитоста на извршените исплати.

Надлежниот државен секретар за работи на опшната управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор е овластен при вршењето на контролата на употребата на остварените приходи и извршените расходи да ги проверува книговодствените и другите документи на установата.

Член 46

Надлежниот државен секретар за работи на опшната управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор има право со решение да ги запре исплатите по претсметката на приходите и расходите или по претсметките на фондовите на установата за кои ќе утврди дека се наредени спротивно на нивната намена или на прописите што постојат.

Надлежниот државен секретар за работи на опшната управа и за буџет односно претседателот на народниот одбор има право да ја запре исплатата на дотациите ако утврди дека истата се троши за целите за кои не е дадена.

Против решенијата донесени во смисла на претходните ставови установата може да подаде жалба до Сојузниот односно републичкиот извршен совет во рок од 15 дена по приемот на решението.

VIII. Завршна сметка

Член 47

По истекот на буџетската година установата составува завршна сметка за финансиското послужување по својата претсметка и фондовите и ја испраќа во рок од еден месец по истекот на сметковната година до

надлежниот државен секретар за работи на опшната управа и за буџет, односно до претседателот на народниот одбор.

Завршната сметка на установата е составен дел на завршната сметка за извршување на буџетот и се одобрува заедно со буџетот.

IX. Престанок на установата

Член 48

Одлука за престанок на работата на установата донесува органот што ја основал установата.

Член 49

Ликвидацијата на установата се врши аналогно на прописите што важат за ликвидација на стопанските претпријатија (чл. 9—25 од Уредбата за престанок на претпријатијата и дуќаните), доколку органот што ја основал установата не определи со решение за престанок на установата поинаков начин на ликвидација.

X. Казнени и други мерки поради повреда на одредбите од оваа уредба

Член 50

Од установата што се дејствието спротивно на одредбите од оваа уредба или на одредбите од други прописи што ја регулираат дејноста на стопанските организации прибавила за себеси имотна корист, ќе се одземе целокупниот изнес на така прибавената корист.

За примена на мерката од претходниот став важат одредбите од чл. 76, 79 и 80—82 од Уредбата за управување со основните средства на стопанските организации.

Член 51

Со парична казна од 1.000 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок одговорното лице во установата:

1) ако установата се занимава со производство спротивно на одредбата од чл. 1 ст. 3 или со стопанската дејност спротивно на одредбата на чл. 1 ст. 4 од оваа уредба;

2) ако установата формира фондови спротивно на одредбата од чл. 7 на оваа уредба;

3) ако од остварениот вишок на приходот преку планираниот ќе се внесе во фондот за наградување поголем процент од определенот во претсметката на приходите и расходите на установата;

4) ако установата врши работа во демократски односно задачи определени во решението за оснивање на установата;

5) ако наградите или премии на службениците и работниците на установата ќе им бидат доделени спротивно на правилата на установата;

6) ако средствата за фондот за наградување во здравствените и социјалните установи што се финансираат на начинот пропишан со оваа уредба се формираат на штета на квалитетот на услугите што ги вршат тие установи;

7) ако установата изврши услуга или произведе свои производи по цени повисоки од пропишаните;

8) ако установата изврши услуга на начинот што им е спротивен на прописите за начинот на вршењето на таа услуга;

9) ако установата наплати извршена услуга спротивно на прописите за деловно или деловно ослободување поодделни категории лица од плаќањето на тие услуги;

10) ако установата не ќе биде регистрирана во прописаниот рок кај надлежниот извршен одбор.

11) ако установата почне со работа пред да добие одобрение од надлежниот народен одбор;

12) ако решението за оснивање на установата не ќе биде објавено во службениот лист на народната република на чија територија е основана установата.

За прекршокот од точ. 7 на претходниот став сторителот ќе се казни ако дејствието не претставува кривично дело.

Член 52

Водењето на административно-казнената постапка и донесувањето на решенијата за прекршоците од претходниот член се врши по одредбите од Основниот закон за прекршоците.

Член 53

Повредите на одредбите од оваа уредба за финансиско поседување на установите ќе се казнат како финансиски прекршоци по посебни прописи.

XI. Преодни и завршни одредби

Член 54

Установите што до денот на влегување во сила на оваа уредба самостојно се финансирале а кои во смисла на одредбите од оваа уредба немаат услови да поседуваат како установи со самостојно финансирање, ќе преминат на поседувањето како стопански претпријатија, односно како буџетски установи.

Установите од претходниот став ќе преминат на поседувањето како стопански претпријатија односно како буџетски установи со 1 јануари 1954 година.

Нема да се спроведува ликвидација на установите со самостојно финансирање што преминуваат на поседувањето како буџетски установи, како и на установите со самостојно финансирање што преминуваат на поседување како стопански претпријатија доколку нивната пасива не ја преминува активата. Правата и обврските на овие установи преминуваат на буџетската установа односно на стопанското претпријатие.

Член 55

Органот што ја основал установата должен е во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на оваа уредба да состави попис на основните средства и земјиштата на установата, како и да ги определи основните средства и земјиштата што се потребни за извршување на работите и задачите на установата. Со вишокот на основните средства и земјиштата располага органот што ја основал установата.

Член 56

Установата е должна да состави попис (инвентар) на сите средства и на нивните извори што ги имала на денот на оснивањето и тоа на начинот предвиден со одредбите од Упатството за спроведување на инвентарисањето (пописот) кај стопанските претпријатија („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 60/52).

Врз основа на извршениот попис установата е должна да состави почетен биланс со цел за отво- рање работни книги.

Член 57

Со денот на престанокот на работата на установата имотот на установата му се предава на органот што ја основал установата.

Член 58

Против актите од државните органи донесени во вршењето на правото на надзор по одредбите од оваа уредба установата не може да води управен спор.

Член 59

Со денот на влегувањето во сила на оваа уредба престанува да важи Основната уредба за установите со самостојно финансирање („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 18/52).

Член 60

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р. п. бр. 290
23 декември 1953 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

427.

Врз основа на чл. 20 точ. 4 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА ПРЕНЕСУВАЊЕ НА РЕПУБЛИЧКИТЕ ИЗВРШНИ СОВЕТИ НАДЛЕЖНОСТА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ ПРОПИСИ ЗА ПЛАЌАЊЕ ХОБОРАРНАТА НАСТАВА ВО ШКОЛИТЕ

1. Надлежноста од чл. 29 ст. 2 и чл. 33 ст. 3 од Уредбата за звањата и платите на службениците во просветно-научната служба се пренесува на републичките извршни совети.

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Р.п. бр. 292

18 декември 1953 година

Белград

Сојузен извршен совет

Секретар, Потпретседател,
Вељко Зековиќ, с. р. Александар Ранковиќ, с. р.

428.

Врз основа на точ. 3 и 6 од Одлуката за времено определување делокругот на одборите и комисиите на Сојузниот извршен совет и за организација на неговата администрација („Службен лист на ФНРЈ“ бр. 21/53) Одборот за стопанство на Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ ИЗВЕШТАИ ЗА ВРЕМЕНАТА ПРЕСМЕТКА И РАСПОДЕЛБА НА ДОХОДОТ НА СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА 1953 ГОДИНА

1. — Стопанските организации од чл. 1 на Уредбата за пресметка и расподелба на доходот на стопанските организации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 30/53) должни се најдоцна до 25 јануари 1954 година да поднесат до надлежната филијала на Народната банка на ФНРЈ и до народниот одбор на околицата (градот) временна пресметка на доходот за периодот што се завршува на 31 декември 1953 година, без обзир на рокот во кој се должни да ги поднесуваат периодичните пресметки.

2. — Времената пресметка се поднесува на начинот пропишан со Одлуката за поднесување извештаи за пресметката и расподелбата на доходот на стопанските организации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 30/53) со тоа што да не мора да се поднесува и ~~брото билансот~~.

3. — Времената пресметка се изработува врз основа на книговодствената состојба по извршеното книжење на разликата утврдени при инвентарисањето на крај на 1953 година. Ако инвентарисањето не е завршено, стопанските организации ќе извршат пресметка спрема своите временни податоци.

4. — Стопанските организации се должни при поднесувањето на временната пресметка да и издадат налог на надлежната филијала на Народната банка на ФНРЈ за уплата на сите обврски спрема буџетот и општествените фондови што се однесуваат на 1953 година.

Разликите во обврските спрема буџетот и општествените фондови што ќе се покажат помеѓу временната пресметка и завршната сметка за 1953 година ќе се уплатат на начинот и во рокот предвиден со прописите за завршните сметки за 1953 година.

5. — Спрема стопанските организации што до 25 јануари 1954 година не ќе поднесат временна пресметка или не ќе и издадат налог на Банката за

уплата на обврските ќе се применат одредбите на чл. 7 и 9 од Уредбата за пресметката и расподелбата на доходот на стопанските организации а покрај тоа, директорите и раководителите на сметководствената служба ќе одговараат по прописите за финансиските прекршоци.

6. — Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Бр. 15634
22 декември 1953 година
Белград

Го застапува Претседателот
на Одборот за стопанство
на Сојузниот извршен совет,
Милентије Поповиќ, с. р.

429.

Врз основа на точ. 3 и 6 од Одлуката за времено определување делокругот на одборите и комисиите на Сојузниот извршен совет и за организација на неговата администрација („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 27/53) Одборот за стопанство на Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ПРОЦЕНКА НА ОСНОВНИТЕ СРЕДСТВА НА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ ЗАДРУГИ

1. Во првата половина на 1954 година ќе се изврши проценка на основните средства на земјоделските задруги, и тоа спрема Упатството за проценка на основните средства во стопанството одобрено со Решението за одобрување на Упатството за проценка на основните средства во стопанството („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 22/53).

2. Задружните сојузи ќе соработуваат со сојузната, републичките и околиските (градските) комитети за проценка на подготвувањето и обработката на оваа проценка.

3. Сојузниот Државен секретаријат за работи на народното стопанство ќе издаде по предлог од Главниот задружен сојуз упатство за книжење на резултатот на проценката.

4. Во поглед на трошоците во врска со проценката ќе се применуваат одредбите од Решението за определување дневници за патување на членовите на комисиите за проценка на основните средства и за наградите за работата на членовите од тие комитети („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 22/53).

5. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Бр. 15877
18 декември 1953 година
Белград

Го застапува Претседателот
на Одборот за стопанство
на Сојузниот извршен совет,
Милентије Поповиќ, с. р.

ВНИМАНИЕ ДО ПРЕТПЛАТНИЦИТЕ

Како одделни додатоци на „Службениот лист на ФНРЈ“ ќе излегуваат во 1954 година:

I

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ И ДРУГИ СПОГОДБИ

Овој додаток ќе донесува акти за ратификација на меѓународните договори и други спогодби, како и објави од Државниот секретаријат за надворешни работи за правната важност и промените што се однесуваат до тие договори и спогодби. Овој додаток ќе се испраќа само до оние претплатници на „Службениот лист на ФНРЈ“ што ќе се претплатат одделно на него.

Годишната претплата изнесува 500 динари, а за странство 800 динари.

II

ОДЛИКУВАЊА И ПОМИЛУВАЊА

Овој додаток ќе донесува укази за одликувања и за доделување почесни звања, акти за помилувања и амнестији. Дополтокот ќе излегува на латиница, по потреба, а ќе го примаат само оние претплатници што ќе се претплатат одделно на него.

Годишната претплата изнесува 500 динари, а за странство 800 динари.

Претплатата се уплатува на тек. сметка 1032-Т-220 при Народната банка — Белград.

СОДРЖИНА:

	Страна
422. Уредба за вкупниот приход на стопанската организација и неговата расподелба	617
423. Уредба за расподелба на добивката и за данокот на добивката на стопанските организации	620
424. Уредба за оснивање претпријатија и дуќани	623
425. Уредба за престанок на претпријатијата и дуќаните	631
426. Основна уредба за установите со самостојно финансирање	638
427. Одлука за пренесување на републичките извршни совети надлежноста за донесување прописи за плаќање хонорарната настава во школите	643
428. Одлука за поднесување извештаи за времената пресметка и расподелба на доходот на стопанските организации за 1953 година	643
429. Решение за проценка на основните средства на земјоделските задруги	644

Издавач: „Службен лист на ФНРЈ“ — новинско-издавачка установа — Белград, Улица Краљевиќа
Марка бр. 9. — Директор и одговорен уредник Слободан М. Нешовиќ, Улица Краљевиќа Марка бр. 9.
Печат на Југословенското штампарско претпријатие, Белград